

МОНГОЛ УЛСЫН ИХ СУРГУУЛЬ
ХУУЛЬ ЗҮЙН СУРГУУЛЬ
ГЕРМАН, ЕВРОПЫН
ЭРХ ЗҮЙН ТӨВ

**БАРИЛГЫН ТУХАЙ ХУУЛИЙН
ДАВХАРДАЛ, ЗӨРЧИЛ, ХИЙДЛИЙН СУДАЛГАА**

Судалгааны багийн бүрэлдэхүүн

Багийн ахлагч: Б.Батбаяр (Ph.D.)

Багийн гишүүд: Б.Аззаяа

Улаанбаатар хот

2026 он

Агуулга	
Удиртгал	3
Нэг. Бэлтгэл үе шат	5
Хоёр. Давхардлыг тогтоох үе шат	6
2.1.Тухайн хуульд зохицуулалтын давхардал байгаа эсэх	6
2.2.Тухайн хуулийн зохицуулалт бусад хуулийн зохицуулалттай давхардаж байгаа эсэх.....	8
2.3.Төрийн байгууллагын гүйцэтгэх чиг үүргийг хуульд давхардуулан хуульчилсан эсэх	15
Гурав. Зөрчлийг тогтоох үе шат	20
3.1.Тухайн хуулийн зүйл заалт нь тухайн хуулийн бусад заалттай зөрчилдөж буй эсэх	20
3.2.Тухайн хуулийн зүйл заалт нь бусад хуулийн бусад заалттай зөрчилдөж буй эсэх	21
3.3.Тухайн зохицуулалт нь хуулийн зорилттой нийцэж буй эсэх	27
3.4.Хуульд тодорхойлсон нэр томъёо тухайн хуулийн болон бусад хуулийн нэр томъёотой зөрчилдөж байгаа эсэх.....	27
3.5.Хуульд заасан эшлэл алдаатай эсэх.....	28
Дөрөв. Хийдлийг тогтоох үе шат	30
4.1.Нарийвчилсан зохицуулалт батлагдсан эсэх	30
4.2.Хуульд заасан хориглосон зохцуулалтыг зөрчигсдөд хүлээлгэх хариуцлагын талаар тодорхой тусгасан эсэх.....	30
4.3.Хуульд байх шаардлагатай зохицуулалт тусгагдсан эсэх	31
Тав. Дүгнэлт, санал	47

Удиртгал

Барилгын салбарын харилцааг зохицуулж, хүчин төгөлдөр үйлчилж буй хуулиудын давхардал, зөрчил, хийдлийг судлан илрүүлж тогтоох, дүн шинжилгээ хийх, холбогдох хуулийн заалтуудтай харьцуулан судлах, тэдгээрийн уялдаа холбоог үүднээс уг судалгааг гүйцэтгэсэн болно.

Судалгааны үндэслэл

Дараах үндэслэлээр Барилгын тухай хуулийн давхардал, хийдэл, зөрчлийн судалгааг гүйцэтгэсэн болно:

Хууль тогтоомжийн системийн уялдааг хангах хэрэгцээ: Монгол Улсын эрх зүйн тогтолцоонд барилгын салбарын харилцаа нь зөвхөн Барилгын тухай хуулиар бус, дэд бүтэц, байгаль орчин, өмчлөл, хөдөлмөрийн харилцааны нийт 28 гаруй бие даасан хууль тогтоомжоор зохицуулагдаж байна. Гэвч эдгээр хуулиуд нь өөр өөр цаг хугацаанд (1993–2024 он) батлагдсан тул үзэл баримтлал, нэр томьёо, процессын хувьд зөрчилдөж, салбар хоорондын уялдаа алдагдсан нь судалгаа хийх үндсэн нөхцөл болов.

Захиргааны дарамт ба хүнд суртлыг бууруулах шаардлага: Судалгааны явцад илэрсэн давхардал, зөрчил нь барилгын төсөл хэрэгжүүлэгч иргэн, аж ахуйн нэгжүүдэд нэг төрлийн зөвшөөрөл, хяналтын төлөө олон байгууллагад хандах, цаг хугацаа болон зардлын илүүдэл ачаалал үүсгэж байна. Энэхүү "захиргааны давхар хяналт"-ыг арилгах нь төрөөс баримталж буй "Цахим шилжилт" болон "Зөвшөөрлийн шинэтгэл"-ийн бодлогод нийцэх юм.

Бодлогын баримт бичгүүдийн хэрэгжилтийг хангах: "Алсын хараа-2050" урт хугацааны хөгжлийн бодлогод туссан "Ухаалаг, хүртээмжтэй хот байгуулалт"-мын зорилтыг хэрэгжүүлэхэд эрх зүйн орчин нь саад бус, хөшүүрэг болох ёстой. Мөн Монгол Улсын Засгийн газрын 2019 оны 02 сарын 13-ны өдрийн Дугаар 70 тогтоолоор батлагдсан "Төрөөс барилгын салбарын талаар баримтлах бодлого"-ын зорилтыг хэрэгжүүлэх үйл ажиллагаанд хууль, эрх зүйн баримт бичгүүд хоорондын зөрчил, хийдэл, давхардлыг арилгаж, салбар дундын уялдаа, зохицуулалтыг сайжруулах хэмээн тусгагдсан.

Технологийн дэвшил ба шинэ харилцааг зохицуулах: Одоо мөрдөгдөж буй БТХ (2016) нь барилгын мэдээллийн загварчлал (BIM), ногоон барилга, хог хаягдлын дахин боловсруулалт зэрэг орчин үеийн технологийн дэвшлээс үүдэлтэй шинэ харилцааг (хийдэл 21.4%) бүрэн зохицуулж чадахгүй байгаа нь хууль тогтоомжид цогц дүн шинжилгээ хийх техникийн үндэслэл болсон.

Судалгааны арга зүй

Хууль зүй, дотоод хэргийн сайдын 2010 оны 05 дугаар сарын 10-ны өдрийн Дугаар 84 тушаалаар баталсан “Хууль тогтоомжийн давхардал, хийдэл, зөрчлийг арилгах, тэдгээрийн уялдаа холбоог сайжруулах аргачлал”-ыг үндсэн арга зүйн суурь болгон ашиглав. Тус аргачлалд заасны дагуу анализ-синтезийн арга, харьцуулалтын аргыг хэрэглэж Барилгын тухай хуулийн давхардал, хийдэл, зөрчлийг илрүүлэхэд чиглүүлэн ажиллав.

Судалгааны зорилго

Энэхүү судалгааны үндсэн зорилго нь Барилгын тухай хууль (2016) болон түүнтэй харилцан хамаарал бүхий бусад салбарын хууль тогтоомжийн уялдаа холбоог бий болгоход оршино. Мөн тус судалгаа нь эрх зүйн тодорхой бус байдлыг арилгах, хөрөнгө оруулалтын таатай орчныг бүрдүүлэхэд чиглэсэн шинжлэх ухааны үндэслэл бүхий санал, зөвлөмж боловсруулахад чиглэгдэнэ.

Зорилгыг дараах дэд зорилтуудын хүрээнд хэрэгжүүлнэ:

Эрх зүйн давхардлыг тогтоох: Нэг төрлийн харилцааг (хяналт шалгалт, зөвшөөрөл олголт г.м) зохицуулж буй өөр өөр хуулийн заалтуудыг илрүүлж, төрийн байгууллагуудын чиг үүргийн давхардлыг арилгах боломжийг тодорхойлох.

Хууль хоорондын зөрчлийг оношлох: Процессын болон техникийн шаардлагын хувьд бие биенээ үгүйсгэсэн, эсхүл зөрүүтэй (хугацаа, стандарт, хариуцлага) зохицуулалтуудыг илрүүлж, эрэмбэ тогтоох замаар нэг мөр мөрдөх нөхцөлийг бүрдүүлэх.

Эрх зүйн хийдлийг нөхөх: Технологийн шинэчлэл, нийгмийн хэрэгцээ (хөгжлийн бэрхшээлтэй иргэний хүртээмж, ногоон барилга, хог хаягдал г.м)-тэй холбоотой БТХ-д орхигдсон зохицуулалтуудыг салбарын бусад хуультай уялдуулан томъёолох.

Олон улсын гэрээний нийцлийг хангах: Олон улсын хөдөлмөрийн байгууллагын конвенц болон бусад олон улсын стандартыг дотоодын хууль тогтоомжид нутагшуулах, нийцлийг хангах замаар хүний амь нас, эрүүл мэндийг хамгаалах эрх зүйн баталгааг сайжруулах.

Шийдвэрлэх арга замыг томъёолох: Судалгааны явуад тогтоогдсон давхардал, хийдлийг арилгахад чиглэсэн хуулийн төслийн үзэл баримтлал, нэмэлт өөрчлөлтийн төсөл болон бодлогын зөвлөмжийг Аргачлалын 9.5-д заасны дагуу боловсруулах.

Судалгааны зорилго нь зөвхөн "хуулийн алдааг олох" бус, харин барилгын салбарын эрх зүйн орчныг нэг цонхны, ойлгомжтой, хүнд сурталгүй тогтолцоо руу шилжүүлэхэд чиглэгдсэн болно.

Нэг. Бэлтгэл үе шат

Энэ үе шатанд Барилгын тухай хуультай холбоотой эрх зүйн актыг дараах байдлаар цуглуулсан болно.

1. Хууль 38
2. ОУ-ын гэрээ
3. УИХ-ын тогтоол
4. Ерөнхийлөгчийн зарлиг
5. Үндсэн хуулийн цэцийн шийдвэр
6. Улсын дээд шүүхийн тогтоол
7. Засгийн газрын тогтоол
8. Сайдын тушаал
9. Засгийн газрын агентлагийн даргын тушаал
10. Монгол Улсын Их Хурлаас томилогддог байгууллагын дарга, түүнтэй адилтгах албан тушаалтны шийдвэр.

Барилгын тухай хуультай шууд холбогдох хууль:

- Газрын тухай хууль (2002),
- Газрын хэвлийн тухай хууль (1998),
- Геодези зураг зүйн тухай хууль (1997),
- Захиргааны ерөнхий хууль (2016),
- Зөрчлийн тухай хууль (2017),
- Иргэний хууль (2002),
- Кадастрын зураглал ба газрын кадастрын тухай хууль (1999),
- Монгол Улсын Үндсэн хууль (1992),
- Нийтийн мэдээллийн ил тод байдлын тухай хууль (2021),
- Орон сууцны тухай хууль (1999),
- Стандартчилал, техникийн зохицуулалт, тохирлын үнэлгээний итгэмжлэлийн тухай хууль (2017)
- Сууц өмчлөгчдийн холбооны эрх зүйн байдал, нийтийн зориулалттай орон сууцны байшингийн дундын өмчлөлийн эд хөрөнгийн тухай (2003),
- Төрийн болон орон нутгийн өмчийн хөрөнгөөр бараа, ажил, үйлчилгээ худалдан авах тухай хууль (2023),
- Хот байгуулалтын тухай хууль (2008),
- Хот тосгоны эрх зүйн байдлын тухай хууль (1993),
- Хот, суурин газрыг дахин хөгжүүлэх тухай хууль (2015),
- Хот, суурины усан хангамж, ариутгах татуургын ашиглалтын тухай хууль (2011),

- Эрчим хүчний тухай хууль (2001),

Хоёр. Давхардлыг тогтоох үе шат

2.1.Тухайн хуульд зохицуулалтын давхардал байгаа эсэх

№	Барилгын тухай хууль 2016 он	
Барилгын ашиглалтын баримт бичгийн ашиглалт		
1	37.1.Барилгын ажлын захиалагч дараахь чиг үүргийг хэрэгжүүлнэ: 37.1.15.барилга байгууламжийн баримт бичгийг ашиглалтын хугацаанд хадгалж, баяжуулалт хийх;	46.1.Барилга байгууламжийн ашиглалтын явцад өмчлөгч, эзэмшигч дараахь үүргийг хүлээнэ: 46.1.12.барилгын ашиглалтын хугацаанд барилга байгууламжийн баримт бичгийг баяжуулж, хадгалах;
Хуулийн 37.1.15 болон 46.1.12-т захиалагчийн чиг үүргийг, барилга байгууламжийг өмчлөгч, эзэмшигчийн чиг үүрэгт давхардуулсан байна. Ашиглагч нь барилгын хувийн хэргийн хөтлөлтийг хариуцдаг бөгөөд тодруулбал барилга ашиглалтад орсноор ашиглагч, өмчлөгч эзэмшигч уг асуудлыг хариуцдаг зохицуулалттай.		

№	Барилгын тухай хууль 2016 он	
Барилгын зөвшөөрөл		
2	26.1.Энэ хуулийн 10.1.2, 10.1.3, 10.1.4, 10.1.5-д заасан ангилалд хамаарах барилга байгууламжид дараахь төрлөөр барилгын ажлын зөвшөөрөл олгоно:	28.1.Барилгын ажлын зөвшөөрлийг хуулийн этгээдэд олгох бөгөөд энэ хуулийн 27.1-д заасны дагуу барилгын ажлын зөвшөөрлийг гэрчилгээгээр баталгаажуулна.
Нэг үйлдлийг “олгох”, “баталгаажуулах” гэж салгасан нь практикт хүнд суртал үүсгэх нөхцөлийг бүрдүүлж байна. Санал: “Зөвшөөрөл олгосноор барилгын ажил эхлүүлэх, үргэлжлүүлэх эрх нээгдэнэ” гэж нэгтгэн найруулах.		
3	28.2.3.зураг төсөл зохиогч хуулийн этгээдийн танилцуулга, улсын бүртгэлийн болон тусгай зөвшөөрлийн гэрчилгээний хуулбар;	28.3.Энэ хуулийн 28.2-т заасан баримт бичгээс гадна зураг төсөл боловсруулсан болон барилгын ажил гүйцэтгэх хуулийн этгээдийн тусгай зөвшөөрлийг хавсаргана.
Хуулийн 28.3 дахь хэсэгт зураг төсөл боловсруулсан хуулийн этгээдийн тусгай зөвшөөрлийг хавсаргахаар заасан нь тус хуулийн 28.2.3 дахь хэсэгт заасан баримт бичгийн жагсаалттай давхардсан байна.		

№	Барилгын тухай хууль 2016 он
Барилга байгууламжийн норм, нормативын баримт бичиг	

4	5.1.Барилгын үйл ажиллагааг доор дурдсан норм, нормативын баримт бичгээр зохицуулна: 5.1.1.барилгын норм, дүрэм;	5.1.2.барилгын болон техникийн дүрэм, заавар, цомог, аргачлал;
<p>Нэг үйлдлийг “олгох”, “баталгаажуулах” гэж салгасан нь практикт хүнд суртал үүсгэх нөхцөлийг бүрдүүлж байна.</p> <p>Санал: “Зөвшөөрөл олгосноор барилгын ажил эхлүүлэх, үргэлжлүүлэх эрх нээгдэнэ” гэж нэгтгэн найруулах.</p>		

№	Барилгын тухай хууль 2016 он	
<u>Чиг үүрэг</u>		
5	37.1.Барилгын ажлын захиалагч дараахь чиг үүргийг хэрэгжүүлнэ: 37.1.5.барилгын ажлын үе шат бүрд зохиогчийн хяналт хийлгэж, хөндлөнгийн лабораторийн шинжилгээгээр материал, хийц, бүтээц, эдлэхүүний чанар, аюулгүй байдлын техникийн үзүүлэлтүүдийг тодорхойлуулж, холбогдох зардлыг хариуцах;	40 дүгээр зүйл. Барилгын ажил гүйцэтгэгчийн чиг үүрэг 40.1.Барилгын ажил гүйцэтгэгч дараахь чиг үүрэгтэй: 40.1.12.барилга байгууламжийн хийц, бүтээцийн даацын бат бэхийг барилгын ажлын үе шат бүрд лабораторийн шинжилгээ хийлгэж дүгнэлт гаргуулан баталгаажуулах;
Хуулийн 37.1.5 дахь заалтын захиалагчийн чиг үүрэг болон 40.1.12 дахь заалтын барилгын ажил гүйцэтгэгчийн чиг үүргийг агуулгын хувьд давхардуулан бичсэн байх тул талуудын чиг үүргийг тодорхой болгох үүднээс заалт тус бүрд уялдуулсан зохицуулалтыг хийж, өөрчлөлт оруулах.		

№	Барилгын тухай хууль 2016 он	
<u>Чиг үүрэг</u>		
6	27.1.Барилгын ажлын зөвшөөрлийг дараах эрх бүхий этгээд олгоно: 27.1.3.энэ хуулийн 27.1.1, 27.1.2-т зааснаас бусад зөвшөөрлийг аймаг, нийслэлийн Засаг дарга.	35.1.Аймаг, нийслэлийн Засаг дарга барилгын талаар дараахь бүрэн эрхийг хэрэгжүүлнэ: 35.1.6.Энэ хуулийн 32.1.5, 33.1.23-т зааснаас бусад барилгын ажлын зөвшөөрөл олгож, барилга байгууламжийг ашиглалтад оруулах;
Эдгээр заалтууд нь нэг субъектийн (Засаг дарга) нэг төрлийн үйл ажиллагааг (зөвшөөрөл олгох) хоёр өөр зүйл заалтаар ижил агуулгатайгаар баталгаажуулсан байна.		

№	Барилгын тухай хууль 2016 он	
	Чиг үүрэг	
7	33.1.Барилгын асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны төв байгууллага барилгын үйл ажиллагааны талаар дараахь бүрэн эрхийг хэрэгжүүлнэ: 33.1.7.барилгын салбарын шинжлэх ухаан, техник технологийн бодлогыг боловсруулж хэрэгжүүлэх;	34.1.Барилгын асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны байгууллага дараахь чиг үүргийг хэрэгжүүлнэ: 34.1.5.барилгын салбарын шинжлэх ухаан, техник технологийн бодлогыг хэрэгжүүлэх;
Хоёр өөр түвшний байгууллагад (Яам болон Агентлаг) яг ижил чиг үүргийг давхардуулан олгосон нь үйл ажиллагааны хувьд давхардал үүсгэж байна.		

№	Барилгын тухай хууль 2016 он	
	Чиг үүрэг	
8	33.1.Барилгын асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны төв байгууллага барилгын үйл ажиллагааны талаар дараахь бүрэн эрхийг хэрэгжүүлнэ: 33.1.7.барилгын салбарын шинжлэх ухаан, техник технологийн бодлогыг боловсруулж хэрэгжүүлэх;	34.1.Барилгын асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны байгууллага дараахь чиг үүргийг хэрэгжүүлнэ: 34.1.5.барилгын салбарын шинжлэх ухаан, техник технологийн бодлогыг хэрэгжүүлэх;
Хоёр өөр түвшний байгууллагад (Яам болон Агентлаг) яг ижил чиг үүргийг давхардуулан олгосон нь үйл ажиллагааны хувьд давхардал үүсгэж байна.		

2.2.Тухайн хуулийн зохицуулалт бусад хуулийн зохицуулалттай давхардаж байгаа эсэх

№	Барилгын тухай хууль 2016 он	Эрчим хүчний тухай хууль 2001 он
9	4 дүгээр зүйл. Хуулийн нэр томъёоны тодорхойлолт 4.1.16."барилга байгууламжийн зураг төслийн магадлал" гэж барилга байгууламжийн зураг төсөл, технологи, өргөх байгууламжийн сонголт, хот болон архитектур төлөвлөлт, үндсэн бүтээцийн бат бэхийн шийдэл барилга байгууламжийн	46 дугаар зүйл. Барилга байгууламжийг өмчлөгч, эзэмшигчийн үүрэг 3.1.32."магадлал" гэж эрчим хүчний барилга байгууламж, түүнд шаардагдах техник, эдийн засгийн үндэслэл, техникийн болон ажлын зураг, техник, технологи, нэгдсэн төсөв нь норм, дүрэм, стандартын шаардлага хангасан

	норм, нормативын баримт бичгийн шаардлага, хэрэглэгчийн аюулгүй байдлыг хангасан эсэхэд дүгнэлт гаргах хараат бус, бие даасан мэргэжлийн үйл ажиллагааг;	талаар мэргэшсэн шинжээчийн дүгнэлт гаргах ажиллагааг;
Дүгнэлт: Барилгын тухай хуулийн 4.1.16 болон Эрчим хүчний тухай хуулийн 3.1.32-т “магадлал”-ын талаарх нэр томъёоны тодорхойлолтыг агуулгын хувьд давхардуулан тодорхойлсон байна.		

№	Барилгын тухай хууль 2016 он	Автозамын тухай хууль 2017 он
10	4 дүгээр зүйл. Хуулийн нэр томъёоны тодорхойлолт 4.1.16."барилга байгууламжийн зураг төслийн магадлал" гэж барилга байгууламжийн зураг төсөл, технологи, өргөх байгууламжийн сонголт, хот болон архитектур төлөвлөлт, үндсэн бүтээцийн бат бэхийн шийдэл барилга байгууламжийн норм, нормативын баримт бичгийн шаардлага, хэрэглэгчийн аюулгүй байдлыг хангасан эсэхэд дүгнэлт гаргах хараат бус, бие даасан мэргэжлийн үйл ажиллагааг;	4 дүгээр зүйл. Хуулийн нэр томъёоны тодорхойлолт 4.1.20."зураг төслийн магадлал" гэж авто зам, замын байгууламжийн зураг төслийн хийц, инженерийн шийдэл, тооцоо нь байгаль, цаг уур, газар орны нөхцөлд зохицож байгаа эсэх, замын хөдөлгөөний зохион байгуулалт, аюулгүй байдал нь авто зам, замын байгууламжийн норм, норматив, техникийн баримт бичгийн шаардлага хангасан эсэхэд мэргэжлийн дүгнэлт гаргах үйл ажиллагааг;
Дүгнэлт: Барилгын тухай хууль болон Авто замын тухай хуулийн 4 дүгээр зүйлд “зураг төслийн магадлал”-ын талаарх нэр томъёоны тодорхойлолтыг агуулгын хувьд давхардуулан тодорхойлсон байна.		
Санал: Барилгын тухай хуульд “зураг төслийн магадлал”-ын талаарх суурь тодорхойлолтыг найруулга, утга агуулгыг сайжруулах замаар үлдээж, Авто замын тухай хуульд Барилгын тухай хуулийг эшлэх.		

№	Барилгын тухай хууль 2016 он	Автозамын тухай хууль 2017 он
11	4 дүгээр зүйл. Хуулийн нэр томъёоны тодорхойлолт	4 дүгээр зүйл. Хуулийн нэр томъёоны тодорхойлолт

<p>4.1.30."зураг төсөл" гэж барилга байгууламжийг төлөвлөх, барилгын ажил гүйцэтгэхэд шаардагдах загвар зураг, эх загвар зураг /эскиз/, техник, эдийн засгийн үндэслэл, техникийн болон ажлын зураг, барилгын ажил гүйцэтгэх талбайн болон үйлдвэрлэлийн зохион байгуулалтын төсөл, инженер хайгуулын судалгаа, инженер геологи, геодезийн зураглал, инженерийн тооцоо, өртгийн төсөв зэрэг баримт бичгийн иж бүрдлийг;</p>	<p>4.1.18."зураг төсөл" гэж авто зам, замын байгууламжийг барих, засварлах, шинэчлэхэд шаардагдах хайгуул, геологийн дүгнэлт, геодезийн хэмжилтийн тайлан, байгаль орчны судалгаа, нарийвчилсан зураг, техникийн шаардлага, өртгийн тооцооны нэгдсэн баримт бичгийг;</p>
---	--

Дүгнэлт: Авто замын тухай хуулийн 4.1.18-д “зураг төсөл”-ын талаарх нэр томъёоны тодорхойлолтыг Барилгын тухай хуультай агуулгын хувьд давхардуулан тодорхойлсон байна.

Санал: Барилгын тухай хуульд “зураг төсөл”-ын талаарх суурь тодорхойлолтыг найруулга, утга агуулгыг сайжруулах замаар үлдээж, Авто замын тухай хуульд Барилгын тухай хуулийг эшлэх.

№	Барилгын тухай хууль 2016 он	Автозамын тухай хууль 2017 он
12	<p>4 дүгээр зүйл. Хуулийн нэр томъёоны тодорхойлолт</p> <p>4.1.31."зураг төсөл зохиогч" гэж барилга байгууламжийн зураг төсөл боловсруулах эрх бүхий хуулийн этгээдийг;</p>	<p>4 дүгээр зүйл. Хуулийн нэр томъёоны тодорхойлолт</p> <p>4.1.19."зураг төсөл зохиогч" гэж авто зам, замын байгууламжийн зураг, төсөв боловсруулах эрх бүхий хуулийн этгээдийг;</p>

Дүгнэлт: Барилгын тухай хууль болон Авто замын тухай хуулийн 4 дүгээр зүйлд “зураг төслийн магадлал”-ын талаарх нэр томъёоны тодорхойлолтыг агуулгын хувьд давхардуулан тодорхойлсон байна.

Санал: Барилгын тухай хуульд “зураг төслийн магадлал”-ын талаарх суурь тодорхойлолтыг найруулга, утга агуулгыг сайжруулах замаар үлдээж, Авто замын тухай хуульд Барилгын тухай хуулийг эшлэх.

№	Барилгын тухай хууль 2016 он	Орон сууцны тухай хууль 1999 он
13	<p>46 дугаар зүйл. Барилга байгууламжийг өмчлөгч, эзэмшигчийн үүрэг</p> <p>46.1.Барилга байгууламжийн ашиглалтын явцад өмчлөгч, эзэмшигч дараахь үүргийг хүлээнэ:</p> <p>46.1.3.барилга байгууламжийн үндсэн хийц, бүтээцийг арчлан хамгаалах, зориулалтыг өөрчлөхгүй байх;</p>	<p>15 дугаар зүйл.Нийтийн зориулалттай орон сууцны байшингийн зориулалт, төлөвлөлтийг өөрчлөх</p> <p>15.1.Орон сууцны байшингийн үндсэн хийц, бүтээцийг анхны зураг төслөөс өөрчлөх, нэмэлт ачаалал өгч давхарлах, өргөтгөл хийхийг хориглоно.</p>
<p>Дүгнэлт: Барилга (орон сууц)-ын үндсэн бүтээц, хийцийг дур мэдэн өөрчлөхгүй байх өмчлөгчийн үүрэг, хориглох заалт нь агуулгын хувьд давхардаж байна.</p>		

№	Барилгын тухай хууль 2016 он	Орон сууцны тухай хууль 1999 он
14	<p>4 дүгээр зүйл. Хуулийн нэр томъёоны тодорхойлолт</p> <p>4.1.35."инженерийн шугам сүлжээ" гэж ус хангамж, цахилгаан, дулаан, ариутгах татуурга, цэвэрлэх байгууламж, газрын тос болон төрөл бүрийн хий дамжуулах хоолой, харилцаа холбооны төвлөрсөн байгууламжийг;</p>	<p>3 дугаар зүйл.Хуулийн нэр томъёо</p> <p>3.1.2."орон сууцны дэд бүтэц" гэж орон сууцны дулаан, цахилгаан, холбоожуулалт, хий, ус хангамж, ариутгах татуургын инженерийн гадна шугам сүлжээг;</p>
<p>Дүгнэлт: Инженерийн дэд бүтцийн тодорхойлолтыг давхардуулан хуульчилсан байна.</p>		

№	Барилгын тухай хууль 2016 он	Орон сууцны тухай хууль 1999 он
15	<p>46 дугаар зүйл. Барилга байгууламжийг өмчлөгч, эзэмшигчийн үүрэг баримтлах зарчим</p>	<p>14 дүгээр зүйл.Нийтийн зориулалттай орон сууцны байшингийн засвар, үйлчилгээ</p> <p>14.5.Орон сууцны орчны зам, талбайн хөдөлгөөнийг хааж бусдад саад учруулахыг хориглоно.</p>

	46.1.7.барилга байгууламжийн орчны тохижилтын засвар арчлалтыг тогтмол хийж, авто болон явган хүний зам, талбайн хөдөлгөөнийг хааж бусдад саад учруулахгүй байх;	
<p>Дүгнэлт: Барилгын тухай хууль болон Орон сууцны тухай хуульд орон сууцны орчны зам, талбайн хөдөлгөөнийг хааж бусдад саад учруулахгүй байх талаар агуулгын хувьд давхардуулан зохицуулсан байна.</p>		

№	Барилгын тухай хууль 2016 он	Хот байгуулалтын тухай хууль 2008 он
16	<p>4 дүгээр зүйл. Хуулийн нэр томъёоны тодорхойлолт</p> <p>4.1.33."инженерийн дэд бүтэц" гэж авто зам, төмөр зам, дүүжин зам, газрын доор, дээр байрлах замын байгууламж, бүх төрлийн инженерийн шугам сүлжээ, гамшиг, ослоос урьдчилан сэргийлэх энгийн болон инженерийн хийц, бүтээц бүхий байгууламжийг;</p>	<p>3 дугаар зүйл. Хуулийн нэр томъёоны тодорхойлолт</p> <p>3.1.10."инженерийн дэд бүтэц" гэж эрчим хүч, цэвэр, бохир усны болон зам, замын байгууламж, тээвэр, харилцаа холбооны шугам сүлжээ, барилга байгууламжийг;</p>
<p>Дүгнэлт: Барилгын тухай хууль болон Хот байгуулалтын тухай хуульд "инженерийн дэд бүтэц" гэсэн ойлголтыг нэр томъёоны хувьд давхардуулан тодорхойлсон байна.</p> <p>Санал: Хот байгуулалтын хууль нь барилга, хот байгуулалтын суурь зохицуулалтыг агуулсан хууль тул Хот байгуулалтын тухай хуульд инженерийн дэд бүтцийн тодорхойлолтыг бүх салбарт нийцсэн байдлаар сайжруулан томъёолж, Барилгын тухай хуульд Хот байгуулалтын тухай хуулийг эшэлж, зохицуулалтыг уялдуулах.</p>		

№	Барилгын тухай хууль 2016 он	Хот байгуулалтын тухай хууль 2008 он
17	<p>14 дүгээр зүйл. Барилга байгууламжид тавих шаардлага</p> <p>14.2.Барилга байгууламжийн гадна тохижилтын талбай, ногоон байгууламж хот төлөвлөлтийн</p>	<p>12 дугаар зүйл. Хот байгуулалтын баримт бичигт тавигдах шаардлага</p> <p>12.8.Барилга байгууламжийн зураг төсөл нь хот, тосгоны батлагдсан</p>

	норм, нормативын баримт бичигт заасан хэмжээнээс багагүй байна.	ерөнхий төлөвлөгөө, хэсэгчилсэн ерөнхий төлөвлөгөөний шийдлүүд, олгогдсон газрын хэмжээ, зориулалттай уялдсан байх бөгөөд барилгажих талбай нь тухайн газрын 60 хувиас илүүгүй буюу төлөвлөгөөнд хамааруулсан нийт газар нутгийн болон барилга барих зориулалтаар олгосон газрын нийт талбайн 20-иос доошгүй хувь нь цэцэрлэг, ногоон байгууламж, 20-иос доошгүй хувь нь авто зогсоол байна.
Дүгнэлт: Барилгажих талбайн ногоон байгууламжийн хэмжээг тогтоосон зохицуулалтыг давхардуулан хуульчилсан.		

№	Барилгын тухай хууль 2016 он	Хот байгуулалтын тухай хууль 2008 он
18	40 дүгээр зүйл. Барилгын ажил гүйцэтгэгчийн чиг үүрэг 40.2.Барилгын ажлыг зураг төсөлгүйгээр гүйцэтгэхийг хориглоно.	24 дүгээр зүйл. Хот байгуулалтын үйл ажиллагааг хэрэгжүүлэхэд хориглох зүйл 24.1.Хот байгуулалтын үйл ажиллагааг хэрэгжүүлэхэд дараахь зүйлийг хориглоно: 24.1.4.инженер-геологийн судалгаа, зураг төсөлгүй барилга байгууламж, инженерийн шугам сүлжээ барих, өргөтгөх, шинэчлэх;
Дүгнэлт: Барилгын үйл ажиллагааны үндсэн хориглох хэм хэмжээ давхардсан.		

№	Барилгын тухай хууль 2016 он	Газрын тухай хууль 2002 он
19	14 дүгээр зүйл. Барилга байгууламжид тавих шаардлага 14.2.Барилга байгууламжийн гадна тохижилтын талбай, ногоон байгууламж хот төлөвлөлтийн	56 дугаар зүйл.Хот, тосгон, бусад суурины газрыг зохистой ашиглах, хамгаалах 56.6.Хот, тосгоны өнгө үзэмж, эрүүл ахуйн нөхцлийг сайжруулах, газрыг хамгаалах, нөхөн сэргээх

	норм, нормативын баримт бичигт заасан хэмжээнээс багагүй байна.	шаардлагын дагуу газар эзэмшигч нь эзэмшилд авсан газрын 10-аас доошгүй хувийг ногоон байгууламжтай байлгана.
Дүгнэлт: Барилгажих талбайн ногоон байгууламжийн хэмжээг тогтоосон зохицуулалтыг давхардуулан хуульчилсан.		

№	Барилгын тухай хууль 2016 он	Агаарын тухай хууль 2002 он
20	<p>11 дүгээр зүйл. Барилгын үйл ажиллагааны зарчим</p> <p>11.1.Барилгын үйл ажиллагаанд дараахь зарчмыг баримтална:</p> <p>11.1.3.хүрээлэн байгаа орчны аюулгүй байдлыг хангах: барилга байгууламж хүрээлэн байгаа орчинд сөрөг нөлөө үзүүлэхгүйгээр төлөвлөгдөн баригдаж, хүний эрүүл мэнд, амь нас, эд хөрөнгө болон амьтан, ургамалд аюул учруулахгүй байх;</p>	<p>21 дүгээр зүйл.Барилга байгууламж барих, үйлдвэрлэл, үйлчилгээ эрхлэхэд агаар хамгаалах талаар тавигдах шаардлага</p> <p>21.1.Үйлдвэрлэл, үйлчилгээний болон бусад зориулалттай барилга байгууламжийн байршлыг сонгох, зураг төсөл зохиох, барих, өргөтгөл, шинэчлэл, засварын ажил гүйцэтгэх, ашиглалтад оруулах, технологи, тоног төхөөрөмж суурилуулах, тэдгээрийг өөрчлөх, шинэчлэхэд агаарын чанарын стандарт болон физикийн сөрөг нөлөөллийн стандартыг үндэслэнэ.</p>
Дүгнэлт: Барилга байгууламж байгаль орчинд (агаарт) сөрөг нөлөө үзүүлэхгүй байх техникийн ерөнхий шаардлага давхцаж байна.		

№	Барилгын тухай хууль 2016 он	Агаарын тухай хууль 2002 он
21	<p>12 дугаар зүйл. Барилгын зураг төсөлд тавих шаардлага</p> <p>12.1.Барилгын зураг төсөл дараахь шаардлагыг хангасан байна:</p> <p>12.1.2.эрчим хүч, усан хангамж, ариутгах татуурга, харилцаа холбооны систем нь хэмнэлт, үр</p>	<p>25 дугаар зүйл.Озоны үе давхаргыг хамгаалах</p> <p>25.5.Озон задалдаг, дэлхийн дулааралд нөлөөлөх чадвар өндөртэй бодис болон бусад орлуулах бодисыг системээс юүлэх, цэвэрлэх, дахин боловсруулах, дахин цэнэглэх, бүтээгдэхүүн, тоног төхөөрөмжийг суурилуулах,</p>

	<p>ашигтай байхаар төлөвлөгдсөн, сэргээгдэх эрчим хүч, байгалийн гэрэлтүүлэг ашиглах боломжийг хязгаарлахгүй байх, хөргөлт, агааржуулалтын систем нь озон задалдаг бодисыг орлуулах бодис ашигласан байх;</p>	<p>ашиглах, засвар үйлчилгээ хийх, устгах үйл ажиллагааг төрийн захиргааны төв байгууллагаас эрх олгосон мэргэжлийн байгууллага гүйцэтгэнэ.</p>
--	---	---

Дүгнэлт: Барилгын инженерийн системд озон задалдаг бодисыг хязгаарлах, орлуулах зохицуулалтын зорилго, техникийн шаардлага ижил байна.

2.3.Төрийн байгууллагын гүйцэтгэх чиг үүргийг хуульд давхардуулан хуульчилсан эсэх

№	Барилгын тухай хууль 2016 он	Орон сууцны тухай хууль 1999 он
22	<p>33 дугаар зүйл. Барилгын асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны төв байгууллагын бүрэн эрх</p> <p>33.1.Барилгын асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны төв байгууллага барилгын үйл ажиллагааны талаар дараахь бүрэн эрхийг хэрэгжүүлнэ:</p> <p>33.1.2.энэ хуулийн 5.1.1, 5.1.2-т заасан барилга байгууламжийн норм, нормативын баримт бичгийг батлах;</p>	<p>7 дугаар зүйл.Орон сууцны асуудал хариуцсан төрийн захиргааны төв байгууллагын бүрэн эрх</p> <p>7.1.Орон сууцны асуудал хариуцсан төрийн захиргааны төв байгууллага орон сууцны талаар дараахь бүрэн эрхийг хэрэгжүүлнэ:</p> <p>7.1.2.орон сууцны төлөвлөлт, ашиглалтын норм, дүрэм, журам батлах, стандарт хянах, мөрдүүлэх;</p>

Дүгнэлт: Барилгын тухай хуулийн 4.1.1-д “барилга байгууламж” гэж орон сууц, иргэн, үйлдвэр, эрчим хүч, харилцаа холбоо, ус, нефтийн барилга, ус суваг, далан хаалт зэрэг байгууламж түүний инженерийн шугам сүлжээг; гэж томъёолсон. Орон сууцны тухай хууль болон Барилгын тухай хуульд барилга байгууламжийн норм, дүрэм, журам батлах эрхийг барилгын асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны төв байгууллагын бүрэн эрхэд хамааруулан зохицуулсан нь агуулгын хувьд давхардсан зохицуулалт байна.

№	Барилгын тухай хууль 2016 он	Орон сууцны тухай хууль 1999 он
---	------------------------------	---------------------------------

23	<p>35 дугаар зүйл. Аймаг, нийслэлийн Засаг даргын бүрэн эрх</p> <p>35.1.Аймаг, нийслэлийн Засаг дарга барилгын талаар дараахь бүрэн эрхийг хэрэгжүүлнэ:</p> <p>35.1.4.тухайн нутаг дэвсгэрт байрлах барилга байгууламжийн ашиглалтад хяналт тавьж, бүртгэх, паспортжуулах;</p>	<p>8 дугаар зүйл.Аймаг, сум, нийслэл, дүүргийн иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурал, Засаг даргын бүрэн эрх</p> <p>8.2.Аймаг, сум, нийслэл, дүүргийн Засаг дарга орон сууцны талаар дараахь бүрэн эрхийг хэрэгжүүлнэ:</p> <p>8.2.3.орон сууцны тооллого, паспортжуулах ажлыг зохион байгуулан мэдээллийн санг эрхлэн хөтөлж, холбогдох мэдээллийг орон сууцны асуудал хариуцсан төрийн захиргааны төв байгууллагад өгөх;</p>
<p>Дүгнэлт: Орон нутгийн Засаг даргын барилга байгууламж (орон сууц)-ыг паспортжуулах, бүртгэх чиг үүрэг давхардаж байна.</p>		

№	Барилгын тухай хууль 2016 он	Хот байгуулалтын тухай хууль 2008 он
24	<p>35 дугаар зүйл. Аймаг, нийслэлийн Засаг даргын бүрэн эрх</p> <p>35.1.Аймаг, нийслэлийн Засаг дарга барилгын талаар дараахь бүрэн эрхийг хэрэгжүүлнэ:</p> <p>35.1.7.барилга байгууламжийн баримт бичгийн шаардлагад нийцээгүй барилга байгууламжийг улсын хяналт хэрэгжүүлэгч байгууллагын ерөнхий байцаагчийн дүгнэлт болон шүүхийн шийдвэрийг үндэслэн албадан буулгах арга хэмжээг авч, холбогдох зардлыг буруутай этгээдээр төлүүлэх;</p>	<p>9 дүгээр зүйл. Аймаг, нийслэлийн Засаг даргын бүрэн эрх</p> <p>9.1.Аймаг, нийслэлийн Засаг дарга нь хот байгуулалтын талаар дараахь бүрэн эрхийг хэрэгжүүлнэ:</p> <p>9.1.7.эрх бүхий байгууллагын зөвшөөрөлгүй барьсан, барилга байгууламжийн норм, нормативын баримт бичгийн шаардлагыг зөрчсөн барилга байгууламж, инженерийн дэд бүтцийг шилжүүлэх, албадан буулгах зэргээр орц, гарцыг гаргах арга хэмжээг авах.</p> <p>9.2.Энэ хуулийн 9.1.7-д заасан барилга байгууламж, инженерийн дэд бүтцийг шилжүүлэх, албадан буулгахтай холбоотой зардлыг буруутай этгээдээр гаргуулна</p>
<p>Дүгнэлт: Хууль бус барилга байгууламжийг албадан буулгах, зардлыг нөхөн төлүүлэх зохицуулалтыг давхардуулан хуульчилсан.</p>		

№	Барилгын тухай хууль 2016 он	Газрын тухай хууль 2002 он
25	<p>35 дугаар зүйл. Аймаг, нийслэлийн Засаг даргын бүрэн эрх</p> <p>35.1.Аймаг, нийслэлийн Засаг дарга барилгын талаар дараахь бүрэн эрхийг хэрэгжүүлнэ:</p> <p>35.1.3.барилга байгууламжийн байршил тогтоох, газар олголт, загвар зураг батлах болон техникийн нөхцөл олгох үйл ажиллагааг зохион байгуулж, нэгдсэн бүртгэл хөтлөх, хадгалах, мэдээлэл түүний аюулгүй байдлыг хангах, мэдээллийн сангийн байнгын үйл ажиллагааг эрхлэх, хяналт тавих;</p>	<p>21 дүгээр зүйл.Нийслэлийн иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурал, аймаг, сум, нийслэл, дүүргийн Засаг даргын бүрэн эрх</p> <p>21.2.Нийслэлийн Засаг дарга газрын харилцааны талаар дараахь бүрэн эрхийг хэрэгжүүлнэ:</p> <p>21.2.4.хотын хөгжлийн ерөнхий төлөвлөгөө, нийслэлийн газар зохион байгуулалтын ерөнхий болон тухайн жилийн газар зохион байгуулалтын төлөвлөгөө, бүсчлэлд нийцүүлэн иргэн, аж ахуйн нэгж, байгууллагад эзэмшүүлэх, ашиглуулах, асуудлыг шийдвэрлэх;</p> <p>21.4.Сумын Засаг дарга газрын харилцааны талаар дараахь бүрэн эрхийг хэрэгжүүлнэ:</p> <p>21.4.3.энэ хуулийн 21.3.2-т зааснаас бусад газрыг сумын Иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлаас баталсан тухайн жилийн газар зохион байгуулалтын төлөвлөгөөний дагуу сумын хэмжээнд иргэн, аж ахуйн нэгж, байгууллагад эзэмшүүлэх, ашиглуулах асуудлыг шийдвэрлэж, зохион байгуулах.</p>
<p>Дүгнэлт: Барилга барих зориулалтаар газар олгох, байршил тогтоох орон нутгийн удирдлагын чиг үүрэг хоёр хуульд давхардсан.</p>		

№	Барилгын тухай хууль 2016 он	Газрын тухай хууль 2002 он
26	<p>35 дугаар зүйл. Аймаг, нийслэлийн Засаг даргын бүрэн эрх</p>	<p>57 дугаар зүйл.Газрын нэгдмэл санд төрийн хяналт тавих</p>

	<p>35.1.Аймаг, нийслэлийн Засаг дарга барилгын талаар дараахь бүрэн эрхийг хэрэгжүүлнэ:</p> <p>35.1.7.барилга байгууламжийн баримт бичгийн шаардлагад нийцээгүй барилга байгууламжийг улсын хяналт хэрэгжүүлэгч байгууллагын ерөнхий байцаагчийн дүгнэлт болон шүүхийн шийдвэрийг үндэслэн албадан буулгах арга хэмжээг авч, холбогдох зардлыг буруутай этгээдээр төлүүлэх;</p>	<p>57.3.Зохих зөвшөөрөлгүйгээр газар дээр барилга, байгууламж барьсан, эсхүл бусад хэлбэрээр түүнийг дур мэдэн эзэмшсэн бол аймаг, сум, нийслэл, дүүргийн Засаг дарга уг газрыг чөлөөлөх тухай хугацаатай мэдэгдэл өгнө.</p> <p>57.4.Мэдэгдэлд заасан хугацаанд газрыг чөлөөлөөгүй бол аймаг, сум, нийслэл, дүүргийн Засаг дарга уг газрыг албадан чөлөөлөх арга хэмжээ авч, холбогдох зардлыг гэм буруутай этгээдээс гаргуулна.</p>
<p>Дүгнэлт: Хууль бус, зөвшөөрөлгүй барилгыг албадан буулгах, зардлыг нөхөн төлүүлэх харилцааг хоёр хуульд давхардуулан зохицуулсан.</p>		

№	Барилгын тухай хууль 2016 он	Агаарын тухай хууль 2002 он
27	<p>33 дугаар зүйл. Барилгын асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны төв байгууллагын бүрэн эрх 33.1.Барилгын асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны төв байгууллага барилгын үйл ажиллагааны талаар дараахь бүрэн эрхийг хэрэгжүүлнэ:</p> <p>33.1.2.энэ хуулийн 5.1.1, 5.1.2-т заасан барилга байгууламжийн норм, нормативын баримт бичгийг батлах;</p>	<p>6 дугаар зүйл.Засгийн газрын бүрэн эрх</p> <p>6.1.Засгийн газар хүрээлэн байгаа агаар /цаашид "агаар" гэх/ хамгаалах талаар дараах бүрэн эрхийг хэрэгжүүлнэ:</p> <p>6.1.12.гэр болон барилга байгууламжийн дулаалгын нэгдсэн стандарт боловсруулан батлуулж, мөрдүүлэх;</p>
<p>Дүгнэлт: Барилгын норм, стандарт батлах эрх зүйн зохицуулалт агуулгын хувьд давхцаж байна.</p>		

№	Барилгын тухай хууль 2016 он	Хот, суурин газрыг дахин хөгжүүлэх тухай хууль 2015 он

28	<p>35 дугаар зүйл. Аймаг, нийслэлийн Засаг даргын бүрэн эрх</p> <p>35.1.Аймаг, нийслэлийн Засаг дарга барилгын талаар дараахь бүрэн эрхийг хэрэгжүүлнэ:</p> <p>35.1.7.барилга байгууламжийн баримт бичгийн шаардлагад нийцээгүй барилга байгууламжийг улсын хяналт хэрэгжүүлэгч байгууллагын ерөнхий байцаагчийн дүгнэлт болон шүүхийн шийдвэрийг үндэслэн албадан буулгах арга хэмжээг авч, холбогдох зардлыг буруутай этгээдээр төлүүлэх;</p>	<p>16 дугаар зүйл. Ашиглалтын шаардлага хангахгүй барилга байгууламжийг буулган шинээр барих</p> <p>16.2.Аймаг, сум, нийслэл, дүүргийн Засаг дарга барилга, хот байгуулалтын хяналт хэрэгжүүлэх эрх бүхий байгууллагын дүгнэлтийг үндэслэн тухайн барилга байгууламжийг ашиглахыг хориглосон шийдвэр гаргана.</p> <p>16.4.Аймаг, нийслэлийн иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурал ашиглалтын шаардлага хангахгүй барилга байгууламжийг буулгах, дахин төлөвлөх шийдвэр гаргана.</p>
<p>Дүгнэлт: Барилгын норм, стандарт батлах эрх зүйн зохицуулалт агуулгын хувьд давхцаж байна.</p>		

№	Барилгын тухай хууль 2016 он	Хот тосгоны эрх зүйн байдлын тухай хууль 1993 он
29	<p>35 дугаар зүйл. Аймаг, нийслэлийн Засаг даргын бүрэн эрх</p> <p>35.1.Аймаг, нийслэлийн Засаг дарга барилгын талаар дараахь бүрэн эрхийг хэрэгжүүлнэ:</p> <p>35.1.6.Энэ хуулийн 32.1.5, 33.1.23-т зааснаас бусад барилгын ажлын зөвшөөрөл олгож, барилга байгууламжийг ашиглалтад оруулах;</p>	<p>22 дугаар зүйл. Барилга, тээвэр, холбооны талаархи хот, тосгоны захирагчийн бүрэн эрх</p> <p>3.Хот, тосгоны дэвсгэр нутагт барилга байгууламж барих зөвшөөрөл олгох талаар санал гарган, ашиглалтад орж байгаа орон сууц, иргэний зориулалттай барилга байгууламжийг хүлээн авна.</p>
<p>Дүгнэлт: Барилга барих зөвшөөрөл олгох, ашиглалтад хүлээн авах (комисс ажиллах) орон нутгийн удирдлагын чиг үүрэг давхардаж байна.</p>		

№	Барилгын тухай хууль 2016 он	Хот тосгоны эрх зүйн байдлын тухай хууль 1993 он
30	<p>35 дугаар зүйл. Аймаг, нийслэлийн Засаг даргын бүрэн эрх</p> <p>35.1.Аймаг, нийслэлийн Засаг дарга барилгын талаар дараахь бүрэн эрхийг хэрэгжүүлнэ:</p> <p>35.1.7.барилга байгууламжийн баримт бичгийн шаардлагад нийцээгүй барилга байгууламжийг улсын хяналт хэрэгжүүлэгч байгууллагын ерөнхий байцаагчийн дүгнэлт болон шүүхийн шийдвэрийг үндэслэн албадан буулгах арга хэмжээг авч, холбогдох зардлыг буруутай этгээдээр төлүүлэх;</p>	<p>19 дүгээр зүйл. Газар ашиглах болон байгаль хамгаалах талаархи хот, тосгоны захирагчийн бүрэн эрх</p> <p>7.Хот, тосгоны экологи, эрүүл ахуйн хэм хэмжээ зөрчсөн барилга байгууламжийг барьж ашиглахыг зогсоох асуудлыг эрх бүхий байгууллагад оруулна.</p>
<p>Дүгнэлт: Шаардлага хангахгүй, норм дүрэм зөрчсөн барилгын үйл ажиллагааг зогсоох, буулгах харилцааг давхардуулан хуульчилсан.</p>		

Гурав. Зөрчлийг тогтоох үе шат

3.1.Тухайн хуулийн зүйл заалт нь тухайн хуулийн бусад заалттай зөрчилдөж буй эсэх

№	Барилгын тухай хууль 2016 он	
1	<p>27 дугаар зүйл. Барилгын ажлын зөвшөөрөл олгох үйл ажиллагаа</p> <p>27.1.Барилгын ажлын зөвшөөрлийг дараах эрх бүхий этгээд олгоно:</p> <p>27.1.2.энэ хуулийн 10.1.5, 20.2-т заасан зөвшөөрлийг барилгын асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны төв байгууллага;</p>	<p>32 дугаар зүйл. Засгийн газрын бүрэн эрх</p> <p>32.1.Засгийн газар барилгын талаар дараахь бүрэн эрхийг хэрэгжүүлнэ:</p> <p>32.1.5.цөмийн болон дулааны цахилгаан станц, усан цахилгаан станц, нисэх онгоцны буудал, метро, улс дамнасан нефть болон хийн хоолой, газрын тос боловсруулах үйлдвэр, түүхий тос дамжуулах хоолой зэрэг улсын чанартай барилга байгууламжид барилгын</p>

	ажлын зөвшөөрөл олгох, ашиглалтад оруулах асуудлыг шийдвэрлэх
Дүгнэлт: Ижил төрлийн объектод зөвшөөрөл олгох субъектүүдийг өөрөөр журамласан нь зөрчилдөж байна.	

№	Барилгын тухай хууль 2016 он	
2	14 дүгээр зүйл. Барилга байгууламжид тавих шаардлага 14.7.Энэ хуулийн 14.6-д заасан хугацаанд гарсан зөрчлийг захиалагч, зураг төсөл зохиогч, гүйцэтгэгч, материал ханган нийлүүлэгч, эзэмшигчийн аль буруутай этгээд арилгаж, хохирлыг барагдуулна.	46 дугаар зүйл. Барилга байгууламжийг өмчлөгч, эзэмшигчийн үүрэг 46.5.Ашиглалтын явцад барилга байгууламжид эвдрэл, гэмтэл учрах, нурах тохиолдолд гүйцэтгэгч, зураг төсөл зохиогч, өмчлөгч, эзэмшигч, материал үйлдвэрлэгч, ханган нийлүүлэгч, зөвлөх үйлчилгээ үзүүлэгчийн аль буруутай нь хариуцлага хүлээнэ.
Дүгнэлт: 14 дүгээр зүйлийн 14.7-д баталгаат хугацаанд гарсан зөрчлийг арилгах буруутай этгээдэд "захиалагч"-ийг багтаасан. Гэтэл 46 дугаар зүйлийн 46.5-д ашиглалтын явцад эвдрэл, нурулт үүсэхэд хариуцлага хүлээх этгээдийн жагсаалтад "захиалагч" байхгүй, харин "зөвлөх үйлчилгээ үзүүлэгч"-ийг нэмж оруулсан нь хариуцлага хүлээх субъектүүдийг зөрүүтэй тодорхойлсон шинжтэй		

3.2.Тухайн хуулийн зүйл заалт нь бусад хуулийн бусад заалттай зөрчилдөж буй эсэх

№	Барилгын тухай хууль 2016.02.05	Зөвшөөрлийн тухай хууль 2022.06.17
3	18 дугаар зүйл. Барилгын үйл ажиллагаа эрхлэх 18.1. Барилгын үйл ажиллагааг энэ хуульд заасан нөхцөл, журмын дагуу тусгай зөвшөөрөл, барилгын ажлын зөвшөөрөл, бүртгэлийн үндсэн дээр эрхэлнэ. 18.2. Энэ хуулийн 10.1.2, 10.1.3, 10.1.4, 10.1.5-д заасан ангилалд хамаарах барилга байгууламжийн барилгын ажлыг барилгын асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны төв байгууллагаас	2.1 дүгээр зүйл. Зөвшөөрлийн ангилал 1.Зөвшөөрлийг түүний зорилго, олгох нөхцөл, үйл ажиллагааны онцлог, эрсдэлийн түвшнээс хамааруулан доор дурдсанаар ангилна: 1.1.тусгай зөвшөөрөл; 1.2.энгийн зөвшөөрөл. 8.1 дүгээр зүйл.Тусгай зөвшөөрлийн жагсаалт 3.Барилга, хот байгуулалт, нийтийн аж ахуйн чиглэлээр доор дурдсан үйл

<p>олгосон тусгай зөвшөөрөл бүхий хуулийн этгээд эрхэлнэ.</p> <p>26 дугаар зүйл. Барилгын ажлын зөвшөөрөл 26.1. Энэ хуулийн 10.1.2, 10.1.3, 10.1.4, 10.1.5-д заасан ангилалд хамаарах барилга байгууламжид дараахь төрлөөр барилгын ажлын зөвшөөрөл олгоно: 26.1.1. барилга байгууламжийг шинээр барих; 26.1.2. барилга байгууламжийг өргөтгөх, шинэчлэн барих; 26.1.3. барилга байгууламжийг буулгах.</p> <p>27 дугаар зүйл. Барилгын ажлын зөвшөөрөл олгох үйл ажиллагаа 27.1. Барилгын ажлын зөвшөөрлийг дараах эрх бүхий этгээд олгоно: 27.1.1. энэ хуулийн 32.1.5-д заасан зөвшөөрлийг Засгийн газар; 27.1.2. энэ хуулийн 10.1.594, 20.2-т заасан зөвшөөрлийг барилгын асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны төв байгууллага; 27.1.3. энэ хуулийн 27.1.1, 27.1.2-т зааснаас бусад зөвшөөрлийг аймаг, нийслэлийн Засаг дарга.</p>	<p>ажиллагааг тусгай зөвшөөрөлтэйгөөр эрхлэх бөгөөд дараах этгээд олгоно:</p> <table border="1" data-bbox="844 302 1360 709"> <thead> <tr> <th data-bbox="844 302 1101 449">Тусгай зөвшөөрөл</th> <th data-bbox="1107 302 1360 449">Тусгай зөвшөөрөл олгох эрх бүхий этгээд</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td data-bbox="844 457 1101 709">3.2.бага, дунд, өндөр, онцгой төвөгшилтэй барилга байгууламжийн барилгын ажил эрхлэх</td> <td data-bbox="1107 457 1360 709">Барилгын асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны төв байгууллага</td> </tr> </tbody> </table> <p>8.2 дугаар зүйл. Энгийн зөвшөөрлийн жагсаалт 3. Барилга, хот байгуулалтын чиглэлээр доор дурдсан үйл ажиллагааг энгийн зөвшөөрөлтэйгөөр эрхлэх бөгөөд дараах этгээд олгоно:</p> <table border="1" data-bbox="844 1037 1360 1625"> <thead> <tr> <th data-bbox="844 1037 1101 1184">Тусгай зөвшөөрөл</th> <th data-bbox="1107 1037 1360 1184">Тусгай зөвшөөрөл олгох эрх бүхий этгээд</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td data-bbox="844 1192 1101 1625">3.3. даацын хийц, бүтээц, эдлэхүүн, материал, түүний түүхий эд болон шатамхай, химийн хортой, эрчим хүчний хэмнэлттэй бүтээгдэхүүн үйлдвэрлэх</td> <td data-bbox="1107 1192 1360 1625">Барилгын асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны төв байгууллага</td> </tr> </tbody> </table>	Тусгай зөвшөөрөл	Тусгай зөвшөөрөл олгох эрх бүхий этгээд	3.2.бага, дунд, өндөр, онцгой төвөгшилтэй барилга байгууламжийн барилгын ажил эрхлэх	Барилгын асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны төв байгууллага	Тусгай зөвшөөрөл	Тусгай зөвшөөрөл олгох эрх бүхий этгээд	3.3. даацын хийц, бүтээц, эдлэхүүн, материал, түүний түүхий эд болон шатамхай, химийн хортой, эрчим хүчний хэмнэлттэй бүтээгдэхүүн үйлдвэрлэх	Барилгын асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны төв байгууллага
Тусгай зөвшөөрөл	Тусгай зөвшөөрөл олгох эрх бүхий этгээд								
3.2.бага, дунд, өндөр, онцгой төвөгшилтэй барилга байгууламжийн барилгын ажил эрхлэх	Барилгын асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны төв байгууллага								
Тусгай зөвшөөрөл	Тусгай зөвшөөрөл олгох эрх бүхий этгээд								
3.3. даацын хийц, бүтээц, эдлэхүүн, материал, түүний түүхий эд болон шатамхай, химийн хортой, эрчим хүчний хэмнэлттэй бүтээгдэхүүн үйлдвэрлэх	Барилгын асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны төв байгууллага								
<p>Дүгнэлт: Барилгын тухай хууль болон Зөвшөөрлийн тухай хууль дахь барилгын зөвшөөрөлтэй холбоотой зохицуулалт, заалтууд нь зарим талаар зөрчилтэй болсон байна. Барилгын тухай хуульд барилгын үйл ажиллагаа эрхлэх тусгай зөвшөөрөл 18 дугаар зүйл, барилгын ажил эхлүүлэх, үргэлжлүүлэх зөвшөөрөл буюу барилгын ажлын зөвшөөрөл гэсэн 2 ялгамжтай зөвшөөрлийн талаар</p>									

хуульчилсан. 2021 онд батлагдсан Зөвшөөрлийн тухай хуулийн шинэчилсэн найруулгад тусгай болон энгийн зөвшөөрлийг ялгаж хуульчилсан. Барилгын тухай хуульд зөвшөөрлийг тусгай зөвшөөрөл бол үгээрээ орсон, харин бусад зөвшөөрөлд “энгийн” гэдэг тодотгол хэрэглээгүй нь тухайн хуулийн бичвэр, хэрэглээ, тайлбар, ойлгомжтой байдалд тодорхой хэмжээнд нөлөөлж байна. Зөвшөөрлийн хуулийг батлах үед БТХ-д нэмэлт, өөрчлөлт оруулахдаа барилгын үйл ажиллагааны тусгай зөвшөөрлөөс бусад зөвшөөрөлд “энгийн зөвшөөрөл” гэсэн тодотголыг оруулах нь зүйтэй байсан. Түүнчлэн, БТХ-ийн 27.1.2-т тус хуулийн 10.1.5-д заасан барилга байгууламжийн зөвшөөрлийг БХБЯ олгохоор заасан бол Зөвшөөрлийн тухай хуулийн 8.2 дугаар зүйлийн 3.3-т барилгын төрлийг заалгүйгээр барилгын ажил эхлүүлэх, үргэлжлүүлэх энгийн зөвшөөрлийг тухайн аймаг, нийслэлийн Засаг дарга олгохоор заасан нь зөрчилтэй байна.

Санал: Барилгын тухай хуульд барилгын үйл ажиллагааны тусгай зөвшөөрөл болон барилгын ажлын зөвшөөрөлтэй холбоотой зохицуулалтыг Зөвшөөрлийн хуультай нийцүүлэн тодорхой, ойлгомжтой болгож хуульчлах.

№	Барилгын тухай хууль 2016 он	Шүүхийн шийдвэр гүйцэтгэх тухай хууль 2017 он
4	<p>9 дүгээр зүйл. Барилгын ажлын төрөл</p> <p>9.1.Барилгын ажил нь дараахь төрөлтэй байна:</p> <p>9.1.1.барилга байгууламж шинээр барих;</p> <p>9.1.2.барилга байгууламжийг өргөтгөх, шинэчлэх;</p> <p>9.1.3.барилга байгууламжийг засварлах, тоноглох;</p> <p>9.1.4.буулгалтын ажил;</p> <p>9.1.5.гадна талбайн тохижилт.</p>	<p>100 дугаар зүйл.Орон байр, барилгаас нүүлгэн гаргах, байр, агуулах сав, газар чөлөөлөх, барилга байгууламжийг нураах тухай шийдвэрийг гүйцэтгэх</p> <p>100.3.Гүйцэтгэх баримт бичигт заасан барилга байгууламжийг нураах, буулгах болон барилгын үлдэгдэл хог хаягдлаас газрыг цэвэрлэх ажиллагаа явуулснаар барилга байгууламжийг албадан нураах тухай гүйцэтгэх баримт бичгийн шаардлагыг гүйцэтгэсэнд тооцно.</p>

Дүгнэлт: Барилгын тухай хуульд барилгын ажлыг 5 төрөлтэй байхаар хуульчилсан. Шүүхийн шийдвэр гүйцэтгэх тухай хуульд “..барилга, байгууламжийг нураах...” гэх томъёоллыг тусгасан нь Барилгын тухай хуультай зөрчилдөж байна.

№	Барилгын тухай хууль 2016 он	Сууц өмчлөгчдийн холбооны эрх зүйн байдал, нийтийн зориулалттай орон сууцны байшингийн дундын өмчлөлийн эд хөрөнгийн тухай хууль 2003 он
5	<p>46 дугаар зүйл. Барилга байгууламжийг эзэмшигчийн үүрэг</p> <p>Барилга өмчлөгч,</p>	<p>7 дугаар зүйл.Холбооны эрх барих дээд байгууллага</p>

	<p>46.1.Барилга байгууламжийн ашиглалтын явцад өмчлөгч, эзэмшигч дараахь үүргийг хүлээнэ: 46.1.3.барилга байгууламжийн үндсэн хийц, бүтээцийг арчлан хамгаалах, зориулалтыг өөрчлөхгүй байх;</p>	<p>7.2.Дараахь асуудлыг зөвхөн бүх гишүүдийн хурлаар хэлэлцэж шийдвэрлэнэ: 7.2.9.сууц өмчлөгч сууцныхаа зориулалт, төлөвлөлтийг өөрчлөх зорилгоор орчны газарт барилга барих;</p> <p>13 дугаар зүйл.Сууц өмчлөгчийн эрх, үүрэг 13.2.Сууц өмчлөгч нь дараахь үүрэгтэй: 13.2.7.сууцныхаа зориулалт, төлөвлөлт, үндсэн бүтээц, хийц, инженерийн шугам сүлжээг эрх бүхий байгууллагын зөвшөөрөлгүйгээр өөрчлөхгүй байх;</p>
<p>Дүгнэлт: Барилгын тухай хуульд өмчлөгч, эзэмшигч нь барилга, байгууламжийн зориулалтыг өөрчлөхийг хориглож хуульчилсан. СӨХЭЗБНЗОСБДӨЭХТухай хуулийн 7 дугаар зүйлийн 7.2.9-д сууцны төлөвлөлт, зориулалтыг бүх гишүүдийн хурлаар шийдвэрлэхээр, 13 дугаар зүйлийн 13.2.7-д эрх бүхий байгууллагын зөвшөөрлөөр сууцныхаа зориулалт, төлөвлөлтийг өөрчилж болохоор зохицуулсан нь Барилгын тухай хуультай зөрчилдөж байна.</p>		

№	Барилгын тухай хууль 2016 он	Зөрчлийн тухай хууль 2017 он
6	<p>46 дугаар зүйл. Барилга байгууламжийг өмчлөгч, эзэмшигчийн үүрэг 46.1.Барилга байгууламжийн ашиглалтын явцад өмчлөгч, эзэмшигч дараахь үүргийг хүлээнэ: 46.1.3.барилга байгууламжийн үндсэн хийц, бүтээцийг арчлан хамгаалах, зориулалтыг өөрчлөхгүй байх;</p>	<p>12.4 дүгээр зүйл.Орон сууцны тухай хууль зөрчих 1.Орон сууцны төлөвлөлт, барилгын үндсэн бүтэц, хийц, инженерийн шугам сүлжээг зөвшөөрөлгүйгээр анхны зураг төслөөс өөрчилсөн бол зөрчлийг арилгуулж, анхны зураг төсөлд нийцүүлж хүнийг гурван зуун нэгжтэй тэнцэх хэмжээний төгрөгөөр, хуулийн этгээдийг гурван мянган нэгжтэй тэнцэх хэмжээний төгрөгөөр торгоно.</p>
<p>Дүгнэлт: Барилгын тухай хуульд өмчлөгч, эзэмшигч нь барилга, байгууламжийн зориулалтыг өөрчлөхийг хориглож хуульчилсан. Харин Зөрчлийн тухай хуульд “зөвшөөрөлгүйгээр” хэмээн хуульчилсан нь зөвшөөрөлтэй өөрчилж болно гэх агуулгыг илэрхийлж байгаа бөгөөд энэ нь Барилгын тухай хуультай зөрчилдөж байна.</p>		

№	Барилгын тухай хууль 2016 он	Эрүүгийн хууль 2015 он
---	------------------------------	------------------------

7	<p>14 дүгээр зүйл. Барилга байгууламжид тавих шаардлага</p> <p>14.11.Барилга байгууламжийн эдэлгээний жишиг хугацаа дуусгавар болсноор захиалагч, зураг төсөл зохиогч, гүйцэтгэгч, барилгын материал ханган нийлүүлэгч, зөвлөх үйлчилгээ үзүүлэгч, экспертийг энэ хуулийн 50 дугаар зүйлд заасан хариуцлагаас чөлөөлөх үндэслэл болно.</p> <p>50 дугаар зүйл.Хууль тогтоомж зөрчигчид хүлээлгэх хариуцлага</p> <p>50.1.Энэ хуулийг зөрчсөн албан тушаалтны үйлдэл нь гэмт хэргийн шинжгүй бол Төрийн албаны тухай хуульд заасан хариуцлага хүлээлгэнэ.</p> <p>50.2.Энэ хуулийг зөрчсөн хүн, хуулийн этгээдэд Эрүүгийн хууль, эсхүл Зөрчлийн тухай хуульд заасан хариуцлага хүлээлгэнэ.</p> <p>50.3.Барилгын тухай хууль зөрчигчид торгууль оногдуулсан нь тухайн зөрчлийг арилгах, зөрчлийн улмаас бусдад учруулсан хохирлыг нөхөн төлөх хариуцлагаас чөлөөлөх үндэслэл болохгүй.</p>	<p>1.2 дугаар зүйл. Хууль ёсны зарчим</p> <p>1.Гэмт хэрэг, түүнд хүлээлгэх эрүүгийн хариуцлагыг энэ хуулиар тодорхойлно.</p> <p>2.Эрүүгийн хуулийг төсөөтэй хэрэглэхгүй.</p> <p>1.10 дугаар зүйл. Гэмт хэргийг хөөн хэлэлцэх хугацаа</p> <p>1.2.энэ хуулийн тусгай ангид хорих ялын доод хэмжээг нэг жилээс дээш, дээд хэмжээг найман жил, түүнээс бага хугацаагаар тогтоосон, эсхүл зорчих эрхийг хязгаарлах ялын доод хэмжээг нэг жилээс дээш хугацаагаар тогтоосон гэмт хэрэг үйлдсэнээс хойш таван жил өнгөрсөн;</p>
<p>Дүгнэлт: Эрүүгийн болон Зөрчлийн хуульд заасан хөөн хэлэлцэх хугацааны зарчмыг барилгын биет байдлын хугацаагаар хязгаарласан зөрчил.</p>		

№	Барилгын тухай хууль 2016 он	Монгол улсын иргэнд газар өмчлүүлэх тухай 2002 он
8	<p>17 дугаар зүйл. Барилгын ажил гүйцэтгэх газарт сервитут тогтоох</p> <p>17.2.Зайлшгүй шаардлагатай тохиолдолд дараахь</p>	<p>33 дугаар зүйл.Газар өмчлөгч иргэний эрхийг хязгаарлах эрх /сервитут/</p> <p>33.1.Сум, дүүргийн Засаг дарга улсын болон тухайн нутаг</p>

<p>барилгын ажилд зориулан зэргэлдээ орших газарт, эсхүл үл хөдлөх эд хөрөнгийн өмчлөгч, эзэмшигчийн газар болон үл хөдлөх эд хөрөнгөд сервитут тогтооно:</p> <p>17.2.1.барилга байгууламж барих, шинэчлэн барих, засварлах;</p> <p>17.2.2.шугам сүлжээ, дэд бүтцийн байгууламж барих, шинэчлэн барих;</p> <p>17.2.3.тухайн газар нутагт хөрсний инженерийн хайгуулын судалгаа гүйцэтгэх нөхцөлийг бүрдүүлэх, хамгаалалтад авах;</p> <p>17.2.4.барилга байгууламжид түр болон байнгын зориулалттай нэвтрэх орц барьж байгуулах.</p> <p>17.3.Энэ хуулийн 17.2-т заасны дагуу тусгай хэрэгцээний газар, нийтийн эзэмшлийн газар, талбайг барилгын үйл ажиллагаанд түр хугацаагаар ашиглахад аймаг, нийслэл, сум, дүүргийн иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын Тэргүүлэгчдийн шийдвэрээр сервитут тогтоож болно.</p>	<p>дэвсгэрийн хүн амын нийтлэг ашиг сонирхлыг хангах зайлшгүй шаардлагатай тохиолдолд иргэнд өмчлүүлсэн газарт дор дурдсан нийтийн сервитут тогтоож болно:</p> <p>33.1.1.уг газраар дамжин өнгөрөх;</p> <p>33.1.2.уг газарт газрын заагийн болон геодезийн байнгын цэг, тэмдэгт тавих;</p> <p>33.1.3.намагжилтыг багасгах ажил гүйцэтгэх;</p> <p>33.1.4.газар зохион байгуулалтын бусад арга хэмжээ хэрэгжүүлэх.</p>
---	--

Дүгнэлт: Барилгын тухай хуульд иргэний өмчийн газарт барилгын ажил гүйцэтгэх зарим тохиолдолд аймаг, нийслэл, сум, дүүргийн иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын Тэргүүлэгчдийн шийдвэрээр сервитут тогтоохоор зохицуулсан бол Монгол Улсын иргэнд газар өмчлүүлэх тухай хуульд сум, дүүргийн засаг дарга сервитут тогтоож болохоор зохицуулсан байна.

№	Барилгын тухай хууль 2016 он	Галын аюулгүй байдлын тухай хууль 2015 он
9	<p>39 дүгээр зүйл. Барилга байгууламжийн зураг төсөлд магадлал хийх эксперт</p> <p>39.1.Барилга байгууламжийн зураг төсөлд хийх магадлалыг барилгын асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны байгууллага энэ хуулийн 34.1.10-т заасны дагуу эрх олгосон иргэн, хуулийн этгээдээр гэрээний үндсэн дээр гүйцэтгүүлнэ.</p>	<p>21 дүгээр зүйл.Барилга байгууламж, объектын зураг төсөл зохиох, хянахад галын аюулгүй байдлыг хангах шаардлага</p> <p>21.2.Барилга байгууламж, үйлдвэрлэлийн технологийн үйл ажиллагааны зураг төсөл нь галын аюулгүй байдлын шаардлагад нийцэж байгаа эсэхэд эрх бүхий иргэн, хуулийн этгээдээр магадлал хийгдсэн байна. Эрх бүхий иргэн нь галын аюулгүйн техникийн</p>

	мэргэшсэн болон зөвлөх инженер зэрэгтэй байна.
Дүгнэлт: Барилгын хуулиар ерөнхий эксперт хийхээр заасан атал Галын хууль заавал мэргэшсэн инженер байх нэмэлт шаардлага тавьж, субъектийг өөрөөр журамласан	

3.3.Тухайн зохицуулалт нь хуулийн зорилттой нийцэж буй эсэх

№	Барилгын тухай хууль 2016 он	
10	1 дүгээр зүйл. Хуулийн зорилт 1.1.Энэ хуулийн зорилт нь барилгын үйл ажиллагаа эрхлэх, барилгын материал үйлдвэрлэх, барилгын ажил гүйцэтгэх, түүнд хяналт тавих, ашиглалтад оруулахтай холбогдсон харилцааг зохицуулахад оршино.	46 дугаар зүйл. Барилга байгууламжийг өмчлөгч, эзэмшигчийн үүрэг 46.1.Барилга байгууламжийн ашиглалтын явцад өмчлөгч, эзэмшигч дараахь үүргийг хүлээнэ
Дүгнэлт: Барилга байгууламжийг барихаас ашиглалтад оруулах хүртэл харилцааг Барилгын тухай хуулиар зохицуулахаар заасан байна. Харин Барилгын тухай хуулийн 46 дугаар зүйлийг “Барилга байгууламжийг өмчлөгч, эзэмшигчийн үүрэг” хэмээн нэрлэж барилга байгууламжийн ашиглалтын үеийн өмчлөгч эзэмшигчийн эрх үүргийг заасан нь тус хуулиар зохицуулах харилцаа биш бөгөөд хуулийн зорилтод нийцэхгүй юм.		

3.4.Хуульд тодорхойлсон нэр томъёо тухайн хуулийн болон бусад хуулийн нэр томъёотой зөрчилдөж байгаа эсэх

№	Барилгын тухай хууль 2016 он	Зөвшөөрлийн тухай хууль 2022 он	
11	4 дүгээр зүйл. Хуулийн нэр томъёоны тодорхойлолт 4.1.15."барилгын ажил эхлүүлэх, үргэлжлүүлэх зөвшөөрөл /цаашид "барилгын ажлын зөвшөөрөл" гэх/ гэж энэ хуульд заасны дагуу барилгын ажлыг гүйцэтгэхийг зөвшөөрч, эрх бүхий байгууллагаас гаргасан шийдвэрийг; 4.1.21."барилгын үйл ажиллагааны тусгай зөвшөөрөл" гэж	2.1 дүгээр зүйл.Зөвшөөрлийн ангилал 1.Зөвшөөрлийг түүний зорилго, олгох нөхцөл, үйл ажиллагааны онцлог, эрсдэлийн түвшнээс хамааруулан доор дурдсанаар ангилна: 1.1.тусгай зөвшөөрөл; 1.2. <u>энгийн зөвшөөрөл</u>	8.2 дугаар зүйл. Энгийн зөвшөөрлийн жагсаалт
		Энгийн зөвшөөрөл	Энгийн зөвшөөрөл олгох эрх бүхий этгээд
		3.1.цөмийн болон дулааны цахилгаан	Засгийн газар

<p>Зөвшөөрлийн тухай хуулийн 8.1, 8.2 дугаар зүйлд заасан барилгын чиглэлээр эрх бүхий байгууллагаас олгосон үйл ажиллагаа эрхлэх эрхийг; 26 дугаар зүйл. Барилгын ажлын зөвшөөрөл 26.1.Энэ хуулийн 10.1.2, 10.1.3, 10.1.4, 10.1.5-д заасан ангилалд хамаарах</p>	<p>станц, усан цахилгаан станц, төмөр зам, нисэх онгоцны буудал, метро, улс дамнасан нефть болон хийн хоолой, газрын тосны боловсруулах үйлдвэр, түүхий тос дамжуулах хоолой зэрэг улсын чанартай барилга байгууламжид барилгын ажлын зөвшөөрөл олгох</p>	
	<p>3.2.барилга байгууламжийн норм, нормативын баримт бичгийг хэвлэх</p>	<p>Барилгын асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны төв байгууллага</p>
	<p>3.3.барилгын ажил эхлүүлэх, үргэлжлүүлэх</p>	<p>Тухайн аймаг, нийслэлийн Засаг дарга</p>

Дүгнэлт: Барилгын тухай хуульд барилгын үйл ажиллагааны тусгай зөвшөөрөл болон барилгын ажлын зөвшөөрлийн талаар зохицуулсан байна. 2022 онд батлагдсан Зөвшөөрлийн тухай хуулийн шинэчилсэн найруулгад зөвшөөрлийг дотор нь тусгай зөвшөөрөл болон энгийн зөвшөөрөл гэсэн ангилалтай байхаар заасан байна. Агуулгын хувьд Барилгын тухай хууль дахь “барилгын ажлын зөвшөөрөл” нь энгийн зөвшөөрөл гэж ойлгогдож буй боловч нэр томъёоны талаасаа “энгийн” гэсэн тодотгол үг байхгүй байгаа нь Зөвшөөрлийн тухай хууль батлагдахад Барилгын тухай хуульд нэр томъёоны уялдуулсан нэмэлт, өөрчлөлтийг оруулаагүй гэж дүгнэхээр байна.

3.5.Хуульд заасан эшлэл алдаатай эсэх

№	Барилгын тухай хууль 2016 он	
12	<p>48.7.Барилга байгууламжийг дараахь тохиолдолд ашиглалтад оруулахаас татгалзана: 48.7.2.захиалагч, эсхүл түүний итгэмжлэгдсэн төлөөлөгч энэ хуулийн 47.2, 47.5-д заасан хяналт шалгалт хийхэд саад учруулсан, татгалзсан;</p>	<p>47.5 – энэ заалт байхгүй.</p>
<p>Дүгнэлт: Барилгын тухай хуулийн 48.7-д барилга байгууламжийг ашиглалтад оруулахаас татгалзах тохиолдлуудыг дурдсан байна. Хуулийн 48.7.2 дахь хэсэгт 47.2, 47.5-д заасан шаардлагыг хангаагүй байвал ашиглалтад оруулахгүй</p>		

байхаар хуульчилсан байна. Гэвч Барилгын тухай хуулийн 47.5 гэсэн заалт байхгүй байна. Иймд хуульд заасан эшлэл алдаатай байна.

№	Барилгын тухай хууль 2016 он	Мэдээллийн ил тод байдал ба мэдээлэл авах эрхийн тухай хууль 2011 он
13	<p>7 дугаар зүйл. Нийтийн болон гуравдагч этгээдийн эрх, ашиг сонирхол</p> <p>7.4.Барилга байгууламжийн зураг төсөл, байр зүйн дэвсгэр зураг зэрэг мэдээлэл нийтэд нээлттэй, ил тод байна. Мэдээллийн ил тод байдал ба мэдээлэл авах эрхийн тухай хуулийн 18.1-д заасан мэдээлэл үүнд хамаарахгүй.</p>	Хүчингүй болсон хууль
<p>Дүгнэлт: Мэдээллийн ил тод байдал ба мэдээлэл авах эрхийн тухай хууль нь 2021 онд хүчингүй болсон бөгөөд Барилгын тухай хуулийн 7.4 дэх хэсэгт хүчингүй болсон хуулийг эшилсэн байна.</p>		

№	Газрын тухай хууль 2002 он	Барилгын тухай хууль 2016 он
14	<p>44¹дүгээр зүйл. Сууц өмчлөгчдийн холбоонд орчны газрыг ашиглуулах</p> <p>44¹.7.Сууц өмчлөгчдийн холбоонд ашиглуулах орчны газрын хэмжээг тогтоохдоо Барилгын тухай хуулийн 8 дугаар зүйл болон барилгын холбогдох норм, дүрмийг баримтална.</p>	8 дугаар зүйл. Барилгын салбарын даатгал
<p>Дүгнэлт: Барилгын тухай хуулийн 8 дугаар зүйлд Барилгын салбарын даатгалын талаарх зохицуулалт байгаа бөгөөд Газрын тухай хуулийн 44¹.7-д авсан эшлэлийн дугаартай нийцэхгүй байна.</p>		

№	Эрүүл ахуйн тухай хууль 2016 он	Барилгын тухай хууль 2016 он
15	<p>5 дугаар зүйл. Хот төлөвлөлт, барилга байгууламжид тавих эрүүл ахуйн шаардлага</p> <p>5.4.Барилгын материал нь эрүүл ахуйн аюулгүйн үзүүлэлт болон Барилгын тухай хуулийн 11 дүгээр зүйлд заасан шаардлагыг хангасан байна.</p>	11 дүгээр зүйл. Барилгын үйл ажиллагааны зарчим

Дүгнэлт: Эрүүл ахуйн тухай хуулийн 5 дугаар зүйлийн 5.4 дэх хэсэгт “Барилгын материалын эрүүл ахуйн үзүүлэлтийг Барилгын тухай 11 дүгээр зүйлд заасан шаардлагыг хангасан байна гэж зохицуулсан боловч Барилгын тухай хуулийн 11 дүгээр зүйлд барилгын материалд тавигдах шаардлагыг бус барилгын үйл ажиллагааны зарчмыг хуульчилсан байна. Өөрөөр хэлбэл Эрүүл ахуйн тухай хуульд буруу заалт эшилсэн байна.

№	Эрүүл ахуйн тухай хууль 2016 он	Барилгын тухай хууль 2016 он
16	5 дугаар зүйл. Хот төлөвлөлт, барилга байгууламжид тавих эрүүл ахуйн шаардлага 5.7.Орон сууц, албан байгууллага, үйлдвэрлэл, үйлчилгээний байгууллага нь барилгын орчны тохижилтыг Барилгын тухай хуулийн 3.1.11-д болон Хот байгуулалтын тухай хуулийн 12.6.3-т заасны дагуу төлөвлөж гүйцэтгэнэ.	3.1.11- энэ заалт байхгүй

Дүгнэлт: Эрүүл ахуйн тухай хуулийн 5 дугаар зүйлийн 5.7 дахь хэсэгт Барилгын тухай хуулийн 3 дугаар зүйлийн 3.1.11-д заасныг эшлэсэн боловч Барилгын тухай хуульд энэ заалт байхгүй байна.

Дөрөв. Хийдлийг тогтоох үе шат

4.1.Нарийвчилсан зохицуулалт батлагдсан эсэх

Тайлбар: Барилгын тухай хуульд батлахаар заасан бүх дүрэм, журам, норм нормативын баримт бичгийг баталсан эсэхийг шалгасан бөгөөд холбогдох байгууллагуудаас бүх баримт бичгийг баталсан байна.

4.2.Хуульд заасан хориглосон зохцуулалтыг зөрчигсдөд хүлээлгэх хариуцлагын талаар тодорхой тусгасан эсэх

№	Барилгын тухай хууль 2016 он	Зөрчлийн тухай хууль 2017 он
1	37.5.Газрын зөвшөөрөл, техникийн нөхцөл олгоогүй, зураг төсөл нь боловсруулагдаж дуусаагүй орон сууцны барилгад иргэдээс хөрөнгө төвлөрүүлэхийг хориглоно.	Зохицуулалт байхгүй.

2	14.4.Энэ хуулийн 14.3-т заасан хугацаа дуусгавар болсон тохиолдолд гүйцэтгэгч, зураг төсөл зохиогч, захиалагч болон ашиглагч тухайн барилга байгууламжид хамтарсан үзлэг хийж, зөрчлийг арилгах талаар тэмдэглэл үйлдэнэ.	Зохицуулалт байхгүй.
----------	---	----------------------

Дүгнэлт: Барилгын тухай хуулийн 37 дугаар зүйлийн 37.5 дахь хэсэгт заасан хориглосон зохицуулалтад хамаарах уг зохицуулалтыг зөрчигсдөд хүлээлгэх хариуцлагын талаар Зөрчлийн тухай хуульд тодорхой зохицуулалт байхгүй байна.

Барилгын тухай хуулийн 14 дүгээр зүйлийн 14.4 дэх хэсэгт заасан тэмдэглэл үйлдээгүй тохиолдолд авах арга хэмжээ, ийнхүү тэмдэглэл үйлдээгүйд тооцох хариуцлагын заалт, тодорхой зохицуулалт Барилгын хуульд ч, Зөрчлийн хуульд ч байхгүй байна.

4.3.Хуульд байх шаардлагатай зохицуулалт тусгагдсан эсэх

№	Барилгын тухай хууль 2016 он	
3	47 дугаар зүйл. Барилга байгууламжийн техникийн улсын хяналт	
	Хуулийн 47 дугаар зүйлд барилга байгууламжийн техникийн улсын хяналтын талаар зохицуулсан. Техникийн хяналтын дүгнэлт гарсны дараа улсын комисс хүлээн авснаар барилга байгууламж ашиглалтад ордог.	

Дүгнэлт: Улсын комисс шаардлага хангаагүй барилга байгууламжийг хүлээн авч акт гаргасан тохиолдолд үүсэх эрх зүйн үр дагавар Барилгын тухай хуульд тодорхой хуульчлагдаагүй байна.

№	Барилгын тухай хууль 2016 он	
4	20 дугаар зүйл. Тусгай зөвшөөрөл олгох	
	20.12.1.энэ хуулийн 10.1.5, 20.2-т заасан барилга байгууламжийн зураг төсөл боловсруулах даалгаврыг хянан баталгаажуулсан холбогдох мэргэжлийн зөвлөлийн дүгнэлт; 25.7.Энэ хуулийн 25.6-д заасан магадлалын дүгнэлттэй холбоотой маргаантай асуудлыг холбогдох мэргэжлийн зөвлөлөөр хэлэлцүүлж шийдвэрлүүлж болно. 33.1.12.архитектор, инженерийн орон тооны бус мэргэжлийн зөвлөлийн ажиллах журам батлах;	

	34.1.13.архитектор, инженерийн мэргэжлийн зөвлөл байгуулан, үйл ажиллагааг нь зохион байгуулах; 37.9.Доорхи барилга байгууламжийн зураг төслийн даалгавар, норм, нормативын баримт бичгийн техникийн даалгаврыг холбогдох мэргэжлийн зөвлөлөөр хянуулсан байна:
<p>Дүгнэлт: Барилгын тухай хуульд “мэргэжлийн зөвлөл” гэсэн нэр томъёо хэд хэд давтагдаж зохицуулагдсан байх бөгөөд хуулийн нэр томъёоны хэсэгт “мэргэжлийн зөвлөл” гэсэн томъёолол байхгүй.</p> <p>Санал: Мэргэжлийн зөвлөлийн талаар нэр томъёоны тодорхойлолтод оруулах, мөн “холбогдох мэргэжлийн зөвлөл”, “архитектор, инженерийн орон тооны бус мэргэжлийн зөвлөл”, “архитектор, инженерийн мэргэжлийн зөвлөл” гэж хэд хэдэн янзаар бичигдсэн байгааг хуульд тодорхой, ойлгомжтой зохицуулалтыг тусгаж өгөх.</p>	

№	Барилгын тухай хууль 2016 он
5	<p>4 дүгээр зүйл. Хуулийн нэр томъёоны тодорхойлолт 4.1.2."барилга байгууламжийг ашиглалтад оруулсан гэрчилгээ" гэж барилга байгууламжийг ашиглалтад оруулсныг баталгаажуулан эрх бүхий байгууллагаас олгох баримт бичгийг;</p>
<p>Дүгнэлт: Барилгын тухай хуульд "барилга байгууламжийг ашиглалтад оруулсан гэрчилгээ" гэсэн нэр томъёотой холбоотой үр дагаврын зохицуулалт байхгүй байна.</p> <p>Санал: Барилгын тухай хуульд "барилга байгууламжийг ашиглалтад оруулсан гэрчилгээ" гэсэн нэр томъёотой холбоотой үр дагаврын зохицуулалтыг тодорхой тусгаж өгөх.</p>	

№	Барилгын тухай хууль 2016 он
6	<p>4 дүгээр зүйл. Хуулийн нэр томъёоны тодорхойлолт 4.1.22."барилгын хөрөнгө оруулагч" гэж барилга байгууламжийг барихад шаардагдах хөрөнгийг санхүүжүүлсэн иргэн, хуулийн этгээдийг;</p>
<p>Дүгнэлт: Барилгын тухай хуульд “46.3.Хөрөнгө оруулагч, захиалагч ашиглалтад оруулсан барилга байгууламжийн газрын зөвшөөрөл, тэг тэнхлэг таталтын акт, зураг төсөл, ил, далд ажлын акт, гадна шугам сүлжээний гүйцэтгэлийн зураг, барилгын ажлын явцад захиалагч, зохиогч, барилгын асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны төв байгууллагын чанар, аюулгүй байдлын талаар гаргасан дүгнэлт, ашиглалтад оруулсан баримт бичгийг тухайн барилга байгууламжийг ашиглалтад оруулснаас хойш 30 өдөрт багтаан холбогдох төрийн архивт шилжүүлнэ.” гэснээс бусдаар "барилгын хөрөнгө оруулагч" гэсэн нэр томъёотой холбоотой үр дагаврын зохицуулалтыг төдийлөн тодорхой тусгаагүй байна.</p>	

Санал: Барилгын хөрөнгө оруулагчтай холбоотой үр дагаврын зохицуулалтыг тодорхой тусгаж өгөх.

№	Барилгын тухай хууль 2016 он
7	4 дүгээр зүйл. Хуулийн нэр томъёоны тодорхойлолт 4.1.23."бие даасан эх үүсвэр, шугам сүлжээ" гэж тухайн барилга байгууламжийн хэрэгцээг хангахад зориулан барих ус, дулаан, уур, хий, цахилгаан, харилцаа холбоо зэрэг инженерийн хангамжийн шугам сүлжээ, байгууламжийг;
Дүгнэлт: Барилгын тухай хуульд "шугам сүлжээ" гэснийг хэд хэдэн газар дурдаж оруулсан байх бөгөөд "бие даасан эх үүсвэр..." гэсэн нэр томъёотой холбоотой үр дагаврын зохицуулалтыг төдийлөн тодорхой тусгаагүй байна.	
Санал: Бие даасан эх үүсвэртэй холбоотой үр дагаврын зохицуулалтыг тодорхой тусгаж өгөх, эсхүл хуулиас хасах.	

№	Барилгын тухай хууль 2016 он
8	4 дүгээр зүйл. Хуулийн нэр томъёоны тодорхойлолт 4.1.25."гадна тохижилтын ажил" гэж барилга байгууламжийн гаднах талбайн ногоон байгууламж, автозам, зогсоол, явган хүний зам, гарц, оршин суугчдын амрах болон хүүхдийн тоглоомын талбай, уран барилгын жижиг хэлбэр, гэрэлтүүлэг зэргийг барьж байгуулах үйл ажиллагааг;
Дүгнэлт: Барилгын тухай хуульд "гадна тохижилтын ажил" гэсэн нэр томъёотой холбоотой үр дагаврын зохицуулалт байхгүй байна.	
Санал: Гадна тохижилтын ажилтай холбоотой үр дагаврын зохицуулалтыг хуульд тодорхой тусгаж өгөх.	

№	Барилгын тухай хууль 2016 он
---	------------------------------

9	4 дүгээр зүйл. Хуулийн нэр томьёоны тодорхойлолт 4.1.33."инженерийн дэд бүтэц" гэж авто зам, төмөр зам, дүүжин зам, газрын доор, дээр байрлах замын байгууламж, бүх төрлийн инженерийн шугам сүлжээ, гамшиг, ослоос урьдчилан сэргийлэх энгийн болон инженерийн хийц, бүтээц бүхий байгууламжийг;
Дүгнэлт: Барилгын тухай хуульд "инженерийн дэд бүтэц" гэсэн нэр томьёотой холбоотой үр дагаврын зохицуулалт байхгүй байна.	
Санал: Барилгын тухай хуульд "инженерийн дэд бүтэц" гэсэн нэр томьёотой холбоотой үр дагаврын зохицуулалтыг тодорхой тусгаж өгөх.	

№	Барилгын тухай хууль 2016 он
10	4 дүгээр зүйл. Хуулийн нэр томьёоны тодорхойлолт 4.1.37."төвлөрсөн бус инженерийн шугам сүлжээ" гэж тодорхой талбай, эсхүл барилга байгууламжид ус, дулаан, уур, хий, цахилгаан, харилцаа холбооны үйлчилгээ нийлүүлэх зориулалт бүхий байгууламжийг;
Дүгнэлт: Барилгын тухай хуульд "төвлөрсөн бус инженерийн шугам сүлжээ" гэсэн нэр томьёотой холбоотой үр дагаврын зохицуулалт байхгүй байна.	
Санал: Барилгын тухай хуульд "төвлөрсөн бус инженерийн шугам сүлжээ" гэсэн нэр томьёотой холбоотой үр дагаврын зохицуулалтыг тодорхой тусгаж өгөх	

№	Барилгын тухай хууль 2016 он
11	4 дүгээр зүйл. Хуулийн нэр томьёоны тодорхойлолт 4.1.38."төвлөрсөн инженерийн шугам сүлжээ" гэж төв суурин газар, түүний тодорхой хэсэгт орших барилга байгууламжийг ус, дулаан, уур, хий, цахилгаан, харилцаа холбооны төвлөрсөн эх үүсвэртэй холбох үндсэн байгууламжийг;
Дүгнэлт: Барилгын тухай хуульд "төвлөрсөн инженерийн шугам сүлжээ" гэсэн нэр томьёотой холбоотой үр дагаврын зохицуулалт байхгүй байна.	
Санал: Барилгын тухай хуульд "төвлөрсөн инженерийн шугам сүлжээ" гэсэн нэр томьёотой холбоотой үр дагаврын зохицуулалтыг тодорхой тусгаж өгөх.	

№	Барилгын тухай хууль 2016 он	Эрчим хүчний хэмнэлтийн	“Алсын хараа – 2050” Монгол улсын урт хугацааны хөгжлийн бодлогын хүрээнд 2021-2030	“Алсын хараа-2050” Монгол улсын урт хугацааны
----------	-------------------------------------	--------------------------------	--	--

		тухай хууль 2015 он	онд хэрэгжүүлэх үйл ажиллагаа	хөгжлийн бодлого
12	<p>11 дүгээр зүйл. Барилгын үйл ажиллагааны зарчим</p> <p>11.1.7.барилгын үйл ажиллагаанд ногоон хөгжлийн бодлого, <u>ногоон барилгын</u> шаардлагыг хэрэгжүүлэх: дэвшилтэт техник, технологи нэвтрүүлэх, цахилгаан, дулаан, уур, усны эх үүсвэрийг үр ашигтай төлөвлөх.</p>	Зохицуулалт байхгүй.	<p>Зорилт 6.4</p> <p>6.4.3.Тогтвортой ногоон хот, <u>ног оон барилга</u>, амьдралын ногоон хэв маяг, нөөцийн хэмнэлт зэрэг байгальд ээлтэй, хэмнэлттэй ногоон үзэл санаа, хандлага, дадлыг дэмжин хөгжүүлнэ.</p> <p>6.4.10.Барилгын салбарт <u>ногоон, эрчим хүчний хэмнэлттэй</u> бүтээгдэхүүн үйлдвэрлэгч дотоодын үйлдвэрүүдийг дэмжин хөгжүүлнэ.</p>	<p>Зорилт 9.2</p> <p>9.<u>Ногоон барилгын</u> стандартыг нэвтрүүлж, хэрэгжүүлнэ.</p>
<p>Дүгнэлт: Барилгын тухай хуулийн 11 дүгээр зүйлийн 11.1.7 дахь хэсэгт барилгын үйл ажиллагаанд ногоон барилгын шаардлагыг хэрэгжүүлэх гэж хуульчилсан байна. Монгол улсын бусад хууль тогтоомжид <u>ногоон барилгын</u> талаар зохицуулсан зохицуулалт байхгүй байна. Харин “Алсын хараа – 2050”-ийн урт хугацааны хөгжлийн бодлогын 9.2 дахь зорилтод ногоон барилгын стандартыг нэвтрүүлж, хэрэгжүүлэх талаар тусгасан байна.</p> <p>Барилгын тухай хууль болон Эрчим хүчний хэмнэлтийн тухай хууль, болон бусад холбогдох хуулиудад үр дагаврын зохицуулалт байхгүй байна.</p> <p>Санал: Барилгын тухай хуулийн 11-р зүйлийн 11.1.7 дахь хэсэгт тусгасан ногоон барилгын шаардлагыг хэрэгжүүлэхэд үр дагаврын зохицуулалтыг тусгах, Эрчим хүчний хэмнэлтийн тухай хуульд холбогдох зохицуулалтыг оруулах.</p>				

№	Барилгын тухай хууль 2016 он
---	-------------------------------------

13	13 дугаар зүйл. Барилгын материал, бүтээгдэхүүнд тавих шаардлага 13.1.1.барилга байгууламжийн норм, нормативын баримт бичиг, зураг төслийн шаардлагыг бүрэн хангасан байх;
Дүгнэлт: Барилгын материал, бүтээгдэхүүний стандартын шаардлагыг орхигдуулсан байна. Барилгын материал, бүтээгдэхүүн нь стандартын шаардлага хангасан байх ёстой.	
Санал: Хуулийн 13.1.1-д стандартын шаардлагыг нэмж тусгах.	

№	Барилгын тухай хууль 2016 он
14	1 дүгээр зүйл. Хуулийн зорилт 1.1.Энэ хуулийн зорилт нь барилгын үйл ажиллагаа эрхлэх, барилгын материал үйлдвэрлэх, барилгын ажил гүйцэтгэх, түүнд хяналт тавих, ашиглалтад оруулахтай холбогдсон харилцааг зохицуулахад оршино.
Дүгнэлт: Барилгын тухай хуульд "барилгын ажил гүйцэтгэх" гэж 24 удаа дурдагдсан байна, гэхдээ хуульд энэ талаарх нэр томъёоны тодорхойлолт байхгүй байна. Барилгын үйл ажиллагаа, засвар, шинэчлэх, барилгын ажил эхлүүлэх зэргийг тодорхойлсон байх бөгөөд тус хуульд барилгын ажил гүйцэтгэх гэсэн чухал асуудлыг тодорхойлохыг орхигдуулсан байна.	
Санал: БТХ-ийн нэр томъёоны тодорхойлолтын 4 дүгээр зүйлд "барилгын ажил гүйцэтгэх" талаар тодорхойлолт нэмж тусгах.	

№	Барилгын тухай хууль 2016 он
15	23 дугаар зүйл. Барилга байгууламжийн зураг төсөл боловсруулах 23.2.Энэ хуулийн 23.1-д заасны дагуу баталгаажуулсан барилга байгууламжийн байршил, загвар зураг, техникийн нөхцөлүүдэд үндэслэн эх загвар зураг /эскиз/, иж бүрэн ажлын зураг төслийг боловсруулна. 23. 3.Энэ хуулийн 23.2-т заасан иж бүрэн ажлын зураг төслийг дараахь үе шатаар боловсруулна. 23.3.1.энэ хуулийн 10.1.5-д заасан ангилалын болон цогцолбороор баригдах барилга байгууламжийн зураг төсөл боловсруулах ажлыг "техникийн зураг", "ажлын зураг" гэсэн хоёр үе шатаар;
Дүгнэлт: Барилгын тухай хуулийн 23 дугаар зүйлд "ажлын зураг төсөл"-ийг тусгасан байна. Тус ажлын зураг төслийн талаар нэр томъёоны тодорхойлолт нь Барилгын тухай хуульд байхгүй байна.	
Санал: Барилгын тухай хуульд "ажлын зураг төсөл" гэсэн нэр томъёог тусгах.	

№	Барилгын тухай хууль 2016 он
16	<p>25 дугаар зүйл. Барилга байгууламжийн зураг төсөлд магадлал хийх 25.2.Магадлалыг дараахь зураг төсөлд хийнэ: 25.2.1.газар хөдлөлтийн долоо ба түүнээс дээш баллын бүсэд баригдах энэ хуулийн 10.1.2, 10.1.3, 10.1.4, 10.1.5-д заасан ангилалд хамаарах барилга байгууламжийн зураг төсөл, техник, эдийн засгийн үндэслэл, инженерийн тооцоо, өртгийн төсөвт;</p>
<p>Дүгнэлт: Барилгын тухай хуульд бусад ангиллын 7-оос доош баллтай олон нийтийн барилга байгууламжийн зураг төсөлд магадлал хийх эсэх нь тодорхойгүй, энэ талаарх зохицуулалт байхгүй байна.</p> <p>Санал: Барилгын тухай хуульд 7-оос доош баллын бүсэд баригдах барилга байгууламжид магадлал хийх талаар зохицуулалтыг тусгах.</p>	

№	Барилгын тухай хууль 2016 он
17	<p>25 дугаар зүйл. Барилга байгууламжийн зураг төсөлд магадлал хийх 25.5.Барилгын ажлын явцад барилга байгууламжийн үндсэн хийц, бүтээцэд өөрчлөлт оруулсан бол тухайн өөрчлөлтийг тусгаж боловсруулсан зураг төсөлд дахин магадлал хийлгэнэ.</p>
<p>Дүгнэлт: Барилгын ажлын явцад барилга байгууламжийн үндсэн хийц, бүтээцэд өөрчлөлт оруулсан бол магадлалаар оруулна гэсэн байна. Төрийн эрх бүхий байгууллагаас өгсөн төлөвлөлтийн даалгавартай зөрчилддөг. Тус зохицуулалтад магадлалаар оруулна гэж зааснаар барилгын зориулалтыг өөрчлөх боломжийг олгож байна. Тус зохицуулалтад эрх бүхий байгууллагаас олгосон төлөвлөлтийн даалгавартай зөрчилдвөл дахин зөвшөөрөл авах талаар дурдаагүй бөгөөд энэ заалт нь хийдэл үүсгэж байна.</p> <p>Санал: Барилгын тухай хуульд барилга байгууламжийн үндсэн хийц, бүтээцэд өөрчлөлт оруулсан бол зөвшөөрөл олгосон эрх бүхий байгууллагаас дахин зөвшөөрөл олгодог байхаар тусгах.</p>	

№	Барилгын тухай хууль 2016 он
18	<p>28 дугаар зүйл. Барилгын ажлын зөвшөөрлийн гэрчилгээ олгох 28.2.Барилгын ажлын зөвшөөрөл авах хүсэлтэд дараахь баримт бичгийг хавсаргана.</p>
<p>Дүгнэлт: Барилгын тухай хуулийн 28-р зүйлийн 28.2 дахь хэсэгт шинэ барилга байгууламжид бүрдүүлэх материалын жагсаалтыг тусгасан боловч барилга байгууламжийн буулгалтын ажил, тохижилтын ажлын зохицуулалт байхгүй байна.</p>	

Санал: Барилгын тухай хуульд барилга байгууламжийг буулгалтын ажил, тохижилтын ажилд бүрдүүлэх баримт бичгийг тусгах.

№	Барилгын тухай хууль 2016 он
19	<p>40 дүгээр зүйл. Барилгын ажил гүйцэтгэгчийн чиг үүрэг 40.1.24. энэ хуулийн 10.1.1-д заасан ангилалд хамаарах барилгын ажлыг холбогдох зөвшөөрөлгүйгээр иргэн, хуулийн этгээд гүйцэтгэж болно. Энэ тохиолдолд барилга байгууламжийн норм, нормативын баримт бичгийн шаардлагыг дагаж мөрдөх.</p>
	<p>Дүгнэлт: Барилгын тухай хуулийн 10.1.1 дэх хэсэгт дурдсан “холбогдох зөвшөөрөлгүйгээр” гэсэн үг энэ ангилалд байх барилгыг барихад зөвшөөрөл авахгүй бөгөөд архитектур төлөвлөлтийн даалгавар, загвар зургийг шаардахгүй байх агуулга гарч байна. Тус заалтаас үүдэн барилгыг зөвшөөрөлгүй барихдаа хэсэгчилсэн ерөнхий төлөвлөгөөгөөр зам төлөвлөсөн газар, эсвэл төлөвлөсөн шугамын трасс дээр барих эрхийг энэ хуульд зөвшөөрчихсөн. Тус зохицуулалт нь хуулийн хийдэл үүсгэж байна.</p> <p>Санал: Барилгын тухай хуулийн 40 дүгээр зүйлийн 40.1.24 дэх хэсэгт “холбогдох зөвшөөрөлгүйгээр” гэсэн үгийг “барилгын ажлын зөвшөөрөлгүйгээр” гэж найруулбал архитектур төлөвлөлтийн даалгавар, загвар зургаа батлуулах зохицуулалттай болно. Барилгын тухай хуулийн 40.1.24 дэх хэсэгт “холбогдох зөвшөөрөлгүйгээр” гэсэн үгийг “барилгын ажлын зөвшөөрөлгүйгээр” гэж найруулах.</p>

№	Барилгын тухай хууль 2016 он	Автозамын тухай хууль 2017 он
20	<p>4 дүгээр зүйл. Хуулийн нэр томъёоны тодорхойлолт</p> <p>4.1.1. "барилга байгууламж" гэж орон сууц, иргэн, үйлдвэр, эрчим хүч, харилцаа холбоо, ус, нефтийн барилга, ус суваг, далан хаалт зэрэг байгууламж түүний инженерийн шугам сүлжээг; <u>/Энэ заалтад 2017 оны 5 дугаар сарын 12-ны өдрийн хуулиар өөрчлөлт оруулсан/</u></p>	<p>2 дугаар зүйл. Авто замын тухай хууль тогтоомж</p> <p>2.1. Авто замын тухай хууль тогтоомж нь Монгол Улсын Үндсэн хууль, Иргэний хууль, Авто тээврийн тухай хууль, Замын хөдөлгөөний аюулгүй байдлын тухай хууль, энэ хууль болон тэдгээртэй нийцүүлэн гаргасан хууль тогтоомжийн бусад актаас бүрдэнэ.</p>

Дүгнэлт: Барилгын тухай хуульд 2017.05.17-нд буюу Авто замын тухай хуулийн шинэчилсэн найруулгыг батлах үед өөрчлөлт оруулж "барилга байгууламж" гэсэн нэр томъёоны тодорхойлолтоос "зам гүүр" гэсэн үгийг хассан байна. Энэхүү өөрчлөлт нь жижиг өөрчлөлт мэт боловч бодлогын хувьд барилга болон авто замын салбарын харилцан уялдааг алдагдуулсан зүйл болсон гэж дүгнэж байна. Авто зам бол барилга байгууламж, барилгын ажлын нэг хэсэг байдаг бөгөөд Авто замын тухай хуульд "барилга" гэсэн үг зохицуулалтын хувьд 28 удаа тусгагдсан байна. Гэвч хууль тогтоомжийн бүрдэл болон авто замын салбарын дүрэм журам батлах, авто замыг ашиглалтад хүлээж авах зохицуулалтуудад Барилгын тухай хууль, барилгын салбарын оролцоог орхигдуулсан нь бодлогын зохицуулалтын хувьд томоохон дутагдал, хуулийн бичвэрийн талдаа хийдлийг бий болгосон байна.

Санал: Иймд, Авто замын тухай хуулийн 2.1 дэх хэсэгт Барилгын тухай хуулийг нэмж оруулах шаардлагатай байна.

№	Автозамын тухай хууль 2017 он
21	<p>8 дугаар зүйл. Авто замын норм, норматив, техникийн баримт бичиг, норм, нормативын сан</p> <p>8.2.Авто замын норм, норматив, техникийн баримт бичгийг авто замын асуудал эрхэлсэн Засгийн газрын гишүүн, холбогдох эрх бүхий байгууллага батална.</p>
22	<p>19 дүгээр зүйл. Авто зам, замын байгууламжийн зураг төсөл</p> <p>19.3.Авто зам, замын байгууламжийн зураг төсөлд магадлал хийж, дүгнэлт гаргах журмыг авто замын асуудал эрхэлсэн Засгийн газрын гишүүн батална.</p>
23	<p>21 дүгээр зүйл. Авто замын барилгын ажлын техник, технологийн хяналт</p> <p>21.2.Авто зам, замын байгууламжийн барилгын ажлын техник, технологийн хяналтыг хэрэгжүүлэх журмыг авто замын асуудал эрхэлсэн Засгийн газрын гишүүн батална.</p>
24	<p>22 дугаар зүйл. Авто замын арчлалт, засварын ажил</p> <p>22.8.Авто замын ашиглалтын бэлэн байдлын түвшингээр санхүүжүүлэх норм, норматив болон журмыг санхүү, төсвийн болон авто замын асуудал эрхэлсэн Засгийн газрын гишүүн хамтран батална.</p>
25	<p>28 дугаар зүйл. Авто зам, замын байгууламжийг ашиглалтад оруулах</p> <p>28.3.Авто зам, замын байгууламжийн барилгын ажил эхлүүлэх, үргэлжлүүлэх, ашиглалтад авах журмыг авто замын асуудал эрхэлсэн Засгийн газрын гишүүн батална.</p>

26	<p>31 дүгээр зүйл. Авто зам, замын байгууламжийг хаах</p> <p>31.2.Авто зам, замын байгууламжийг хаах, замын чиглэл өөрчлөх журмыг авто замын асуудал эрхэлсэн Засгийн газрын гишүүн батална.</p>
27	<p>28 дугаар зүйл. Авто зам, замын байгууламжийг ашиглалтад оруулах</p> <p>28.1.Олон улс, улсын чанартай болон тусгай зориулалтын авто замыг ашиглалтад авах асуудлыг авто замын асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны төв байгууллага, нийслэл, орон нутгийн чанартай авто зам, замын байгууламжийг ашиглалтад авах асуудлыг тухайн аймаг, нийслэлийн Засаг дарга хариуцан зохион байгуулна.</p>
<p>Дүгнэлт: 1/ Барилгын тухай хуульд 2017.05.17-нд буюу Авто замын тухай хуулийн шинэчилсэн найруулгыг батлах үед өөрчлөлт оруулж "барилга байгууламж" гэсэн нэр томъёоны тодорхойлолтоос "зам гүүр" гэсэн үгийг хассан байна. Энэхүү өөрчлөлт нь жижиг өөрчлөлт мэт боловч бодлогын хувьд барилга болон авто замын салбарын харилцан уялдааг алдагдуулсан зүйл болсон гэж дүгнэж байна. Авто зам бол барилга байгууламж, барилгын ажлын нэг хэсэг байдаг бөгөөд Авто замын тухай хуульд "барилга" гэсэн үг зохицуулалтын хувьд 28 удаа тусгагдсан байна. Гэвч хууль тогтоомжийн бүрдэл болон авто замын салбарын дүрэм журам батлах, авто замыг ашиглалтад хүлээж авах зохицуулалтуудад Барилгын тухай хууль, барилгын салбарын оролцоог орхигдуулсан нь бодлогын зохицуулалтын хувьд томоохон дутагдал, хуулийн бичвэрийн талдаа хийдлийг бий болгосон байна.</p> <p>2/ Авто замын тухай хуулийн 8.2, 19.3, 21.2, 22.8, 28.3 болон 31.2 дахь хэсэгт заасан норм, норматив, техникийн баримт бичиг, журмуудыг зөвхөн авто замын асуудал эрхэлсэн Засгийн газрын гишүүн дангаар батлахаар тусгасан байна. Гэтэл эдгээр асуудлуудад барилгын салбар, барилгын мэргэжилтнүүдийн оролцоо зайлшгүй чухал юм.</p> <p>3/ Авто замын тухай хуулийн 28.1 дэх хэсэгт олон улсын болон орон нутгийн чанартай авто замыг ашиглалтад хүлээн авахад барилгын салбарын оролцоог мөн орхигдуулсан байна.</p> <p>Санал: Авто замын тухай хуулийн 8.2, 19.3, 21.2, 22.8, 28.3 болон 31.2 дахь хэсэгт "барилгын асуудал эрхэлсэн Засгийн газрын гишүүн" гэж, мөн хуулийн 28.1 дэх хэсэгт "барилгын асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны төв байгууллага" гэж тус тус нэмэлт оруулах. Барилгын тухай хуульд мөн Авто замын салбартай холбоотой уялдуулсан зохицуулалт тусгах шаардлагатай байна.</p>	

№	Усны тухай хууль 2012 он
28	<p>10 дугаар зүйл.Байгаль орчны асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны төв байгууллагын бүрэн эрх</p> <p>10.1.3.усны нөөцийг тооцоолох, усны тоо бүртгэл явуулах, усны нөөцийн экологи-эдийн засгийн үнэлгээг тогтоох, усны хэрэглээний норм тогтоох,</p>

	усны чанарыг бохирдлын индексээр үнэлэх, усны сан бүхий газрыг нөхөн сэргээх, уст цэг, усны барилга байгууламжийг ашиглах, эзэмших, ус ашиглалт, хэрэглээг тоолууржуулахтай холбогдсон журам, зааврыг холбогдох төрийн захиргааны төв байгууллагатай хамтран боловсруулж, батлах.
29	12 дугаар зүйл. Аймаг, нийслэлийн Засаг даргын бүрэн эрх 12.1.3.ус, усан орчинг хамгаалах, зохистой ашиглах, нөхөн сэргээх, усны барилга байгууламжийг барихтай холбогдсон үйл ажиллагааг зохион байгуулах;
30	32 дугаар зүйл. Усны барилга байгууламж 32.10.Усны аливаа барилга байгууламж нь паспорттай байна.

Дүгнэлт: 1/ Усны барилга байгууламж бол барилгын ажлын нэг хэсэг байдаг бөгөөд Усны тухай хуульд “барилга” гэсэн үг зохицуулалтын хувьд 38 удаа тусгагдсан байна. Гэвч хууль тогтоомжийн бүрдэл болон усны салбарын барилга байгууламжийн талаар дүрэм журам батлах, зохицуулалтуудад Барилгын тухай хууль, барилгын салбарын оролцоог орхигдуулсан нь бодлогын зохицуулалтын хувьд томоохон дутагдал, хуулийн бичвэрийн талдаа хийдлийг бий болгосон байна.

2/ Мөн усны барилга байгууламжийг ашиглалтад хүлээж авах зохицуулалт байхгүй байна.

3/ Усны тухай хуулийн 10.1.3 дахь хэсэгт заасан норм, норматив, баримт бичиг, журмуудад “усны барилга байгууламж”-ийг барих талаар зохицуулалт байхгүй бөгөөд журмыг зөвхөн усны асуудал эрхэлсэн Төрийн захиргааны төв байгууллага хамтран батлахаар тусгасан байна. Гэтэл эдгээр асуудлуудад барилгын салбар, барилгын мэргэжилтнүүдийн оролцоо зайлшгүй чухал юм.

4/ Усны тухай хуулийн 12.1.3 дахь хэсэгт усны барилга байгууламж барихад барилгын салбарын оролцоог мөн орхигдуулсан байна.

5/ Усны тухай хуулийн 32.10 дахь хэсэгт усны аливаа барилга байгууламжийг хэн, хэрхэн паспортжуулах процессын зохицуулалт байхгүй байна.

Санал: Усны тухай хуулийн 10.1.3 дахь хэсэгт “барилгын асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны төв байгууллага” гэж, мөн хуулийн 12.1.3 дахь хэсэгт “барилгын асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны төв байгууллага”-ын оролцоог хангах, 32.10 дахь хэсэгт гэрчилгээжүүлэх, түүнийг бүртгэх, гэрчилгээ олгох гэх үргэлжилсэн процессын зохицуулалтыг тусгах. Мөн Барилгын тухай хуульд усны барилга байгууламжтай холбоотой уялдуулсан зохицуулалт тусгах шаардлагатай байна.

№	Эрчим хүчний тухай хууль 2001 он
----------	---

31	<p>1 дүгээр зүйл.Хуулийн зорилт 1.1.Энэ хуулийн зорилт нь эрчим хүчний нөөцийг ашиглан эрчим хүч үйлдвэрлэх, дамжуулах, түгээх, диспетчерийн зохицуулалт хийх, хангах үйл ажиллагаа эрхлэх, эрчим хүчний барилга байгууламж барих болон эрчим хүчийг хэрэглэхтэй холбогдон үүссэн харилцааг зохицуулахад оршино.</p>
32	<p>6 дугаар зүйл.Төрийн захиргааны төв байгууллагын бүрэн эрх 6.1.5.нэгдсэн сүлжээ, хийн хангамж, төвлөрсөн дулаан хангамжийн дүрэм, эрчим хүчний барилга байгууламж, тоног төхөөрөмжийн угсралт, засвар, ашиглалт, аюулгүй ажиллагааны болон магадлал хийх дүрэм, журам батлах, хэрэглэгчийн зэрэглэлийг тогтоох;</p>
33	<p>12 дугаар зүйл.Үйл ажиллагаа эрхлэх тусгай зөвшөөрөл, түүнийг олгох 12.2.Улсын хилийг дайран өнгөрөх шугам, 5 МВт-аас дээш хүчин чадалтай эрчим хүчний барилга байгууламж барих, диспетчерийн зохицуулалт хийх тусгай зөвшөөрлийг төрийн захиргааны төв байгууллагын зөвшөөрснөөр Зохицуулах хороо олгоно.</p>

Дүгнэлт: 1/ Эрчим хүчний барилга байгууламж бол барилгын нэг төрөл бөгөөд барилга байгууламжийн хамгийн анхаарах ёстой салбар юм. Эрчим хүчний тухай хуульд “барилга” гэсэн зохицуулалтын хувьд 27 удаа тусгагдсан байна.

Гэвч хууль тогтоомжийн бүрдэл болон эрчим хүчний салбарын барилга байгууламжийн талаар дүрэм журам батлах, зохицуулалтуудад Барилгын тухай хууль, барилгын салбарын оролцоог орхигдуулсан нь бодлогын зохицуулалтын хувьд дутагдал, хуулийн бичвэрийн талдаа хийдлийг бий болгосон байна.

2/ Эрчим хүчний тухай хуулийн 1.1 дэх хэсэгт “... эрчим хүчний барилга байгууламж барих ...” гэж тусгажээ. Гэвч тус хуулийн 2 дугаар зүйлд “Эрчим хүчний барилга байгууламжийг барихтай холбогдсон харилцааг Барилгын тухай хуулиар зохицуулна” гэсэн агуулга бүхий зохицуулалт байхгүй. Өөрөөр хэлбэл эрчим хүчний барилга байгууламжийг барих зохицуулалт хангалтгүй харагдаж байна.

3/ Эрчим хүчний тухай хуулийн 6.1.5 дахь хэсэгт заасан дүрэм, журмуудыг Төрийн захиргааны төв байгууллага батлахаар тусгасан байна. Гэтэл хуулийн 6.1.5-д эрчим хүчний барилга байгууламжийг барих дүрэм журмыг батлах асуудалд барилгын салбар, барилгын мэргэжилтнүүдийн оролцоо зайлшгүй чухал юм.

4/ Эрчим хүчний тухай хуулийн 12.2-т заасан “улсын хилийг дайран өнгөрөх шугам, 5 МВт-аас дээш хүчин чадалтай эрчим хүчний барилга байгууламж барих, диспетчерийн зохицуулалт хийх тусгай зөвшөөрлийг” олгоход барилгын салбарын оролцоог орхигдуулсан байна.

Санал: Эрчим хүчний тухай хуулийн 2 дугаар зүйлд нэмэлтээр “Эрчим хүчний барилга байгууламжийг барихтай холбогдсон харилцааг Барилгын тухай хуулиар зохицуулна” гэсэн агуулга бүхий зохицуулалт тусгах, хуулийн 6.1.5 дахь хэсэг болон 12.2 дахь хэсэгт “барилгын асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны төв байгууллага” гэж нэмэх. Барилгын тухай хуульд мөн эрчим хүчний барилга байгууламжтай холбоотой уялдуулсан зохицуулалт тусгах шаардлагатай.

№	Барилгын тухай хууль 2016 он	Эрчим хүчний тухай хууль 2001 он
---	---------------------------------	----------------------------------

34	Зохицуулалт байхгүй.	32 дугаар зүйл.Усны барилга байгууламж 32.2.Энэ хуулийн 32.8-д зааснаас бусад улсын чанартай усны барилга байгууламж барих шийдвэрийг байгаль орчинд нөлөөлөх байдлын үнэлгээ, сав газрын захиргааны дүгнэлт, аймаг, нийслэлийн Засаг даргын саналыг үндэслэн барилга, хот байгуулалтын асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны төв байгууллага гаргана.
<p>Дүгнэлт: 1/ Усны тухай хуулийн 32.2 дахь хэсэгт усны барилга байгууламж барих шийдвэрийг Барилга, хот байгуулалтын асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны төв байгууллага гаргахаар хуульчилсан байна. Гэвч барилгын тухай хуульд усны барилга байгууламжийг барих шийдвэрийг гаргахаар тусгасан зохицуулалт байхгүй байна. Барилгын тухай хуульд байх ёстой байх шаардлагатай зохицуулалт тусгагдаагүй байна.</p> <p>Санал: Барилгын тухай хуульд Усны барилга байгууламжийг барихтай холбоотой шийдвэрийг гаргах зохицуулалтыг тусгах.</p>		

№	Барилгын тухай хууль 2016.02.05	Эрчим хүчний тухай хууль	Зөвшөөрлийн тухай хууль
		2001.02.01	
35	4 дүгээр зүйл. Хуулийн нэр томъёоны тодорхойлолт 4.1.30."зураг төсөл" гэж барилга байгууламжийг төлөвлөх, барилгын ажил гүйцэтгэхэд шаардагдах загвар зураг, эх загвар зураг /эскиз/, техник, эдийн засгийн үндэслэл, техникийн болон ажлын зураг, барилгын ажил гүйцэтгэх талбайн болон үйлдвэрлэлийн зохион байгуулалтын төсөл, инженер хайгуулын судалгаа, инженер геологи, геодезийн зураглал, инженерийн тооцоо, өртгийн төсөв зэрэг баримт бичгийн иж бүрдлийг;	"Эрчим хүчний барилга байгууламжийн зураг төсөл" гэсэн нэр томъёоны тайлбар болон зураг төсөл боловсруулах журмыг батлах талаар зохицуулалт байхгүй.	14.Эрчим хүчний чиглэлээр доор дурдсан үйл ажиллагааг тусгай зөвшөөрөлтэйгөөр эрхлэх бөгөөд дараах этгээд олгоно: 14.22.эрчим хүчний барилга байгууламжийн зураг төсөл боловсруулах - эрхийг – Эрчим хүчний асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны төв байгууллага

Дүгнэлт: Эрчим хүчний тухай хуульд зураг төслийн талаар тодорхойлолт болон Эрчим хүчний барилга байгууламжийн зураг төсөл боловсруулах журам батлах талаар ямар ч зохицуулалт байхгүй боловч Зөвшөөрлийн тухай хуульд Эрчим хүчний яам нь “14.22.эрчим хүчний барилга байгууламжийн зураг төсөл боловсруулах” эрх олгохоор тусгасан байна.

Санал: Эрчим хүчний тухай хуульд “Эрчим хүчний барилга байгууламжийн зураг төсөл” гэж Барилгын тухай хуулийн 4.1.30-д заасныг гэж эшлэх, нэр томъёоны тодорхойлолт оруулах, Холбогдох журмыг батлахдаа Барилгын яамны оролцоог нэмэх шаардлагатай байна.

№	<p style="text-align: center;">Төмөр замын тээврийн хууль 2023.07.07 /Шинэчилсэн найруулга/</p>
36	<p>8 дугаар зүйл.Төмөр замын тээврийн асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны төв байгууллагын бүрэн эрх</p> <p>8. 1.Төмөр замын тээврийн асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны төв байгууллага дараах бүрэн эрхийг хэрэгжүүлнэ:</p> <p>8.1.4.төмөр замын суурь бүтэц, салбар замын барилгын ажлыг эхлүүлэх, үргэлжлүүлэх зөвшөөрөл олгох, ашиглалтад оруулахтай холбоотой ажлыг зохион байгуулах;</p>
37	<p>10 дугаар зүйл.Төмөр замын тээврийн асуудал хариуцсан төрийн захиргааны байгууллагын чиг үүрэг</p> <p>10.2.11.төмөр замын суурь бүтэц, салбар зам, барилга байгууламжийг барих, өргөтгөх ажилд хяналт тавих;</p> <p>10.2.15.төмөр замын зураг төсөлд магадлал хийх ажлыг зохион байгуулж хүн, хуулийн этгээдийг сонгон шалгаруулах, шинжээчийн эрх олгох;</p>

38	<p>11 дүгээр зүйл.Төмөр замын тээврийн дүрэм, журам</p> <p>11. 1.Төмөр замын тээврийн салбарт дараах дүрэм, журам, аргачлал, нормыг баталж мөрдүүлнэ: 11.1.5.төмөр замын барилга байгууламжийн ажлыг эхлүүлэх, үргэлжлүүлэх, ашиглалтад оруулах журам; 11.1.6.төмөр замын техник, эдийн засгийн үндэслэл, зураг төсөл боловсруулах, магадлал хийх, техник, технологийн хяналт тавих зөвлөх үйлчилгээний журам; 11.1.21.төмөр замын барилга байгууламжийн ажлын төсвийн суурь норм; 11.1.25.Төмөр замын техникийн баримт бичиг, норм, стандартын сангийн эх үүсвэрийг бүрдүүлэх, зарцуулах, түүнд хяналт тавих журам; 11.2.Энэ хуулийн 11.1.1, 11.1.2, 11.1.3-т заасан дүрэм, 11.1.4, 11.1.5, 11.1.7, 11.1.8, 11.1.9, 11.1.12, 11.1.14, 11.1.17, 11.1.25, 11.1.27-д заасан журам, 11.1.20-д заасан аргачлал, 11.1.21-д заасан нормыг төмөр замын тээврийн асуудал эрхэлсэн Засгийн газрын гишүүн, энэ хуулийн 11.1.6, 11.1.10, 11.1.11, 11.1.13, 11.1.16, 11.1.18, 11.1.19-д заасан журмыг төрийн захиргааны байгууллага тус тус батална. 11.3.Төмөр замын тээврийн асуудал эрхэлсэн Засгийн газрын гишүүн энэ хуулийн 11.1.22, 11.1.23-т заасан журмыг тагнуулын байгууллагатай, энэ хуулийн 11.1.24-т заасан журмыг төрийн тусгай хамгаалалтын байгууллагатай, энэ хуулийн 11.1.26-д заасан журмыг эрүүл мэндийн асуудал эрхэлсэн Засгийн газрын гишүүнтэй тус тус хамтран батална. 11.4.Энэ хуулийн 11.1.15-д заасан журмыг төрийн захиргааны байгууллага тагнуулын байгууллагатай хамтран батална.</p>
39	<p>14 дүгээр зүйл.Төмөр замын тусгай зөвшөөрөл</p> <p>14.1.Төмөр замын тусгай зөвшөөрөл дараах төрөлтэй байна: 14.1.1.төмөр замын суурь бүтэц барих, зураг төсөл боловсруулах, техник, технологийн хяналт тавих зөвлөх үйлчилгээ; 14.3.Зөвшөөрлийн тухай хуулийн 8.1 дүгээр зүйлийн 5.1¹¹, 5.4, 5.6, 5.7-д заасан тусгай зөвшөөрөл хүсэгчид тавих нөхцөл, шаардлагыг төмөр замын тээврийн асуудал эрхэлсэн Засгийн газрын гишүүн тогтооно.</p>
40	<p>22 дугаар зүйл.Төмөр замын суурь бүтцийн барилгын ажил</p> <p>22.1.Төмөр замын суурь бүтцийн барилгын ажлыг тусгай зөвшөөрөл бүхий хуулийн этгээд захиалагчтай байгуулсан гэрээний үндсэн дээр холбогдох хууль тогтоомж, төмөр замын тээврийн дүрэм, журам, техникийн зохицуулалт, стандартын дагуу барьж гүйцэтгэнэ. 22.2.Төмөр замын суурь бүтцийн барилгын ажлын техник, технологийн хяналтыг эрх бүхий мэргэжлийн байгууллага, захиалагчтай гэрээ байгуулсны үндсэн дээр хэрэгжүүлнэ.</p>

Дүгнэлт: 1/ Төмөр зам бол барилга байгууламж, барилгын ажлын нэг хэсэг байдаг бөгөөд Төмөр замын тээврийн тухай хуульд “барилга” гэсэн үг зохицуулалтын хувьд 13 удаа дурдагдсан байна. Гэвч төмөр замын барилга байгууламжийг барих, суурь бүтцийг барих болон төмөр замын барилга байгууламжийн талаар дүрэм, журам батлах зохицуулалтуудад Барилгын тухай хууль, барилгын салбарын оролцоог орхигдуулсан нь бодлогын хувьд томоохон дутагдал, хуулийн бичвэрийн талдаа хийдлийг бий болгосон байна.

2/ Төмөр замын тээврийн тухай хуулийн 8 болон 10 дугаар зүйлүүдэд төмөр замын тээврийн ТЗТБ болон ТЗБ-ын бүрэн эрх, чиг үүргийг тусгасан байх бөгөөд төмөр замын барилга байгууламжтай холбоотой чиг үүрэгт барилгын салбарын оролцоог хангаж байх зохицуулалт дутуу байна.

3/ Төмөр замын тээврийн тухай хуулийн 11 дүгээр зүйлд төмөр замын тээврийн дүрэм, журмуудыг төмөр замын тээврийн асуудал эрхэлсэн Засгийн газрын гишүүн болон ТЗТБ батлахаар тусгасан байна. Ингэхдээ хуулийн 11.3 болон 11.4-т тухайн журмуудыг хамтран батлах бусад төрийн байгууллагын оролцоог дурдсан хэдий ч барилгын салбарын оролцоог огт дурдаагүй байна. Ө.х. төмөр замын барилга байгууламж, барилгын ажилтай холбоотой дүрэм, журам боловсруулах, батлах үйл ажиллагаанд барилгын асуудал эрхэлсэн ТЗТБ-ыг оролцуулах шаардлагатай юм.

4/ Төмөр замын тээврийн тухай хуулийн тусгай зөвшөөрлийн талаарх 14 дүгээр зүйлд мөн барилгын салбарын мэргэжлийн оролцоог орхигдуулсан байна.

Санал: Төмөр замын тээврийн тухай хуулийн 8, 10, 11, 14, 22 дугаар зүйлүүдэд барилгын салбарын мэргэжлийн оролцоог тусгаж, “барилгын асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны төв

№	Боловсролын ерөнхий хууль 2023 он
41	<p>39 дүгээр зүйл.Боловсролын сургалтын байгууллагын орчин</p> <p>39.1.Боловсролын сургалтын байгууллагын барилга байгууламж, номын сан, гал тогоо, биеийн тамирын заал, талбай, дотуур байр, усан хангамж, ариун цэврийн байгууламж, техник хэрэгсэл, тоног төхөөрөмж нь багш, ажилтан, суралцагчийн онцлогт тохирсон, хөгжлийн бэрхшээлтэй суралцагчийн тусгай хэрэгцээнд нийцсэн, стандарт, эрүүл ахуй, аюулгүй байдлын шаардлагыг хангасан байна.</p> <p>39.2.Энэ хуулийн 39.1-д заасан орчны норм, нормативыг холбогдох хууль тогтоомж, боловсролын стандартыг үндэслэн боловсролын, эрүүл мэндийн болон санхүү, төсвийн асуудал эрхэлсэн Засгийн газрын гишүүд хамтран батална.</p>

Дүгнэлт: Боловсролын ерөнхий хуулийн 39.1 дэх хэсэгт боловсролын сургалтын байгууллагын орчны шаардлагыг тусгасан бөгөөд 39.1-д заасан орчны норм, нормативыг батлах асуудалд мөн л барилгын салбарын мэргэжлийн оролцоог орхигдуулсан дутагдал, хийдлийг бий болгосон байна.

Санал: Боловсролын ерөнхий хуулийн 39.2 дахь хэсэгт “барилга, хот байгуулалтын” гэж нэмэх.

№	Барилгын тухай хууль 2016 он	БАРИЛГЫН ТӨСӨВ ЗОХИОХ ДҮРЭМ /БХБС-ын 2020 оны 30 дугаар тушаалын хавсралт/
42	Барилгын тухай хуульд “магадлашгүй ажил”-ын талаар зохицуулалт байхгүй байна.	<p>Найм. Магадлашгүй ажлын нөөц хөрөнгийг тодорхойлох</p> <p>8.1.Барилгын ажлыг гүйцэтгэх нөхцөл, төслийн шийдлийг тодотгосон үр дүнгээр барилгын ажлын явцад үүсдэг зураг төсөлд тусгагдаагүй барилгын ажлыг санхүүжүүлэх нөөц эх үүсвэрийг магадлашгүй ажлын зардал гэж нэрлэнэ. Магадлашгүй ажлын зардлыг нэгдсэн төсвийн 2-7 дугаар бүлгийн нийлбэр дүнгээс /барилга угсралтын ажлын төсөвт өртөг/ орон сууц, иргэний зориулалттай объектод 2 хувь, үйлдвэрийн зориулалттай объектод 3 хувь, онцгой төвөгшилтэй объект, усны барилга байгууламжийн I дүгээр ангийн үндсэн барилгад 10 хүртэл хувиар тус тус тооцно.</p>

Дүгнэлт: БХБСайдын 2020 оны 30 дугаарын хавсралтаар батлагдсан “Барилгын төсөв зохион дүрэм”-д барилгын ажлын төсөвт “магадлашгүй ажил”-ыг тооцоолох талаар дурдсан байх бөгөөд “магадлашгүй ажил” гэсэн томъёоллоор 23 удаа дурдаж зохицуулалтыг тусгасан байна. Гэвч Барилгын тухай хуульд барилгын “магадлашгүй ажил”-д юуг ойлгох талаар тодорхойлолт байхгүй, ямар тохиолдолд магадлашгүй ажил гарах, хэрхэн зохицуулах талаарх үр дагаврын зохицуулалтыг тусгаагүй байна.

Санал: Барилгын тухай хуульд магадлашгүй ажил”-ын нэр томъёоны тодорхойлолтыг тусгаж, холбогдох үр дагаврын зохицуулалтыг нэмж оруулах.

Тав. Дүгнэлт, санал

Барилгын тухай хуулийн давхардал, зөрчил, хийдлийн судалгааны ажлын нэгдсэн дүн: Барилгын тухай хуультай холбоотой нийт 30 давхардал, 16 зөрчил, 42 хийдэл буюу нийтдээ 88 давхардал, хийдэл, зөрчлийг илрүүлэв.

№	Шалгуур үзүүлэлт	Тоо
1	7.1. Давхардал	30
2	7.2. Зөрчил	16
3	7.3. Хийдэл	42
4	НИЙТ ДҮН	88

Аргачлалын шалгуур үзүүлэлтийн дагуу илэрсэн давхардал, зөрчил, хийдлийг дор хүснэгтээр үзүүлэв.

Д/Д	ШАЛГУУР	ИЛЭРСЭН ТОО
7.1. ДАВХАРДАЛ		30
1	7.1.1.тухайн хуульд байгаа зохицуулалтын бичвэрийг бусад хуульд давтан хуулбарлан хуульчилсан эсэх;	-
2	7.1.2.тухайн хуульд байгаа зохицуулалтыг уг хуульд болон бусад хуульд бичвэрийн, эсхүл агуулгын хувьд хуулбарлан хуульчилсан эсэх;	21
3	7.1.3.төрийн байгууллагын гүйцэтгэх чиг үүргийг хуульд давхардуулан хуульчилсан эсэх;	9
4	7.1.4.тухайн хуулийн тодорхой зохицуулалтыг Улсын дээд шүүхээс тайлбарлаж байсан эсэх, энэхүү тайлбар нь түүний давхардлыг арилгахад чиглэгдсэн эсэх.	-
7.2. Зөрчил		16
5	7.2.1.тухайн зохицуулалт нь хуулийн зорилттой нийцэж байгаа эсэх;	1
6	7.2.2.хуулийн “хууль тогтоомж” гэсэн хэсэгт заасан хуулийн нэр тухайн харилцаанд хамаарах хууль мөн эсэх;	-
7	7.2.3.хуулийн зүйлийн нэр тухайн зүйлд байгаа хэсэг, заалтын агуулгын нийлбэртэй нийцэж байгаа эсэх;	-
8	7.2.4.хуулийн зүйл, заалт, зохицуулалт нь хэл зүйн найруулгын хувьд салаа утгатай эсэх;	-
9	7.2.5.хуульд тодорхойлсон нэр томъёо тухайн хуулийн болон бусад хуулийн нэр томъёотой зөрчилдөж байгаа эсэх;	1

10	7.2.6.тодорхой асуудлыг гагцхүү тухайн хуулиар зохицуулахаар заасан боловч уг асуудлаар өөр журмыг өөр хуульд заасан эсэх;	-
11	7.2.7.хуульд заасан эшлэл алдаатай эсэх;	5
12	7.2.8.тухайн хуульд бусад хуулиас авсан эшлэлийн дугаар нь нөгөө хуульд байгаа зохицуулалттай нийцэж байгаа эсэх;	-
13	7.2.9.татварынхаас бусад хуульд тогтоомжид албан татвар, төлбөр, хураамж тогтоосон эсэх;	-
14	7.2.10.тухайн хуульд тусгай зөвшөөрөл олгохоор заасан нь Аж ахуйн үйл ажиллагааны тусгай зөвшөөрлийн тухай хуульд туссан эсэх;	-
15	7.2.11.өмчлөх эрхийг хязгаарласан буюу хязгаарлахад чиглэгдсэн эрх зүйн акт гаргах эрхийг бусад этгээдэд хуулиар олгосон эсэх;	-
16	7.2.12.тухайн хуулийн тодорхой зохицуулалтыг Улсын дээд шүүхээс тайлбарлаж байсан эсэх, энэхүү тайлбар нь түүний зөрчлийг арилгахад чиглэгдсэн эсэх;	-
17	7.2.13. хуулийн зүйл, заалт нь тухайн хууль болон өөр хуулийн заалттай зөрчилдөж буй эсэх.	9
7.3. Хийдэл		42
18	7.3.1.тухайн хуульд тодорхой харилцааг нарийвчлан хуулиар зохицуулахаар заасан бол уг нарийвчилсан зохицуулалт бүхий хууль батлагдсан эсэх;	-
19	7.3.2.тухайн хуульд тодорхой харилцааны нарийвчилсан зохицуулалтыг батлах эрхийг төрийн бусад байгууллагад шилжүүлсэн бол уг нарийвчилсан зохицуулалт батлагдсан эсэх;	-
20	7.3.3.тухайн хуульд заасан процедурын шинжтэй зохицуулалт нь ойлгомжтой, тасралтгүй үргэлжлэх боломжтой байдлаар томъёолсон эсэхийг тодорхойлох;	-
21	7.3.4.тодорхой эрх, үүргийг хэрэгжүүлэх этгээд нь тодорхой эсэх;	1
22	7.3.5.төрийн байгууллага, албан тушаалтнаас тодорхой асуудал шийдвэрлэхээр хуульд заасан бол уг асуудлыг шийдвэрлэх хугацааг тодорхой заасан эсэх;	-
23	7.3.6.хуульд заасан хориглосон зохицуулалт нь түүнийг зөрчигч этгээдэд хүлээлгэх хариуцлагын талаар тодорхой тусгасан эсэх;	2
24	7.3.7.тухайн хуулийн тодорхой зохицуулалтыг Улсын дээд шүүхээс тайлбарлаж байсан эсэх, энэхүү тайлбар нь түүний хийдлийг арилгахад чиглэгдсэн эсэх;	-
25	7.3.8.хуульд байх шаардлагатай зохицуулалт тусгагдсан эсэх;	39
26	7.3.9.хуулийн зүйл, заалт, зохицуулалт нь ойлгомжтой байгаа эсэх.	-

Барилгын тухай хуулийг холбогдох бусад хуультай харьцуулан давхардал, зөрчил, хийдлийг тогтоох, тэдгээрийн уялдаа холбоог сайжруулах ажлын хүрээнд дараах санал, дүгнэлтийг гаргаж байна. Үүнд:

Хуулийн давхардлын талаар

Барилгын тухай хуульд тусгасан зохицуулалтыг Орон сууцны тухай хууль, Ойн тухай хууль, Боловсролын тухай хуулиудад агуулгын хувьд давтан хуулбарлан хуульчилсан байна. Иймд, хуулиуд хоорондын давхардлыг арилгах үүднээс саналуудыг дэвшүүлж байна. Үүнд:

- Барилгын тухай хуулийн 40.3 дахь хэсэгт Ойн тухай хуулийн 29.1.9 дэх заалтыг эшлэх;
- Барилгын тухай хууль болон Авто замын тухай хуулийн 4 дүгээр зүйл дэх зураг төсөл, зураг төслийн магадлал, зураг төсөл зохиогч зэрэг нэр томьёоны тодорхойлолтуудыг агуулгын хувьд давхардуулан тодорхойлсон байх тул Барилгын хуульд суурь тодорхойлолтыг үлдээж, Авто замын тухай хуульд Барилгын хуулийг эшлэх;
- Барилга ашиглалтад орсноор ашиглагч, өмчлөгч, эзэмшигч барилга байгууламжийн баримт бичгийг баяжуулж, хадгалах асуудлыг хариуцдаг. Иймд хуулийн 37.1.15 дахь заалтыг хүчингүй болгох;
- Хот, суурины ус хангамж, ариутгах татуургын ашиглалтын тухай хуулийн 5.1.3-д Барилгын тухай хуулийн 37 дугаар зүйлийг эшлэх;
- Орон сууцны тухай хуулийн 14.5-д Барилгын тухай хуулийн 46.1.7 дахь заалтыг эшлэх;
- Орон сууцны тухай хуулийн 15.1 дэх хэсэгт Барилгын тухай хуулийн 46.1.3 дахь заалтыг эшлэх;
- Орон сууцны тухай хуулийн 7.1.2-д Барилгын тухай хуулийн 33.1.2 дахь заалтыг эшлэх;
- Түүнчлэн, Барилгын тухай хуулийн 37.1.15 дахь заалтыг хүчингүй болгох, мөн тус хуулийн 5.1.2 дахь заалтаас “дүрэм” гэснийг, 28.3 дахь хэсгээс “зураг төсөл боловсруулсан болон” гэснийг тус тус хасах;
- Барилгын тухай хууль болон Хот байгуулалтын тухай хуульд “инженерийн дэд бүтэц” гэсэн ойлголтыг нэр томьёоны хувьд давхардуулан тодорхойлсон байх тул Хот байгуулалтын тухай хуульд инженерийн дэд бүтцийн тодорхойлолтыг бүх салбарт нийцсэн байдлаар сайжруулан томьёолж, Барилгын тухай хуульд Хот байгуулалтын тухай хуулийг эшэлж, зохицуулалтыг уялдуулах.

Хуулийн зөрчлийн талаар

- Барилгын тухай хууль болон Газрын тухай, Хот, суурины ус хангамж, ариутгах татуургын ашиглалтын тухай, Орон сууцны тухай зэрэг дор дурдсан хуулиуд дахь зарим зохицуулалтууд хоорондоо зөрчилдсөн, мөн авсан

эшлэл таарахгүй байна. Иймд, хуулиуд хоорондын зөрчлийг арилгах үүднээс дараах саналуудыг дэвшүүлж байна. Үүнд:

- Барилгын тухай хуульд “барилгын ажлын зөвшөөрөл”-ийн талаарх зохицуулалтад Зөвшөөрлийн хуультай нийцүүлж “энгийн зөвшөөрөл” гэж тодотгож нэмэх;
- Газрын тухай хуулийн 44¹.7-д Барилгын тухай хуулийн холбогдох зүйл, заалтыг эшлэх;
- Хот, суурины ус хангамж, ариутгах татуургын ашиглалтын тухай хуулийн 5 дугаар зүйлд Барилгын тухай хуулийн холбогдох зүйл, заалтыг эшлэх;
- Барилгын тухай хуулийн 17.3-д Монгол улсын иргэнд газар өмчлүүлэх тухай хуулийн 33.1 дэх хэсэгт заасны дагуу “аймаг, нийслэл, сум, дүүргийн иргэдийн төлөөлөгчдийн хурлын тэргүүлэгчдийн” гэснийг “сум, дүүргийн засаг дарга” гэж өөрчлөх;
- Барилгын тухай хуулийн эшлэл авсан заалтыг засаж “47.5-д заасан” гэснийг “47.4-т заасан” гэж засах;
- БТХ-ийн 27.1.2-т тус хуулийн 10.1.5-д заасан барилга байгууламжийн зөвшөөрлийг БХБЯ олгохоор заасан бол Зөвшөөрлийн тухай хуулийн 8.2 дугаар зүйлийн 3.3-т барилгын төрлийг заалгүйгээр барилгын ажил эхлүүлэх, үргэлжлүүлэх энгийн зөвшөөрлийг тухайн аймаг, нийслэлийн Засаг дарга олгохоор заасан нь зөрчилтэй байна. Барилгын тухай хуульд барилгын үйл ажиллагааны тусгай зөвшөөрөл болон барилгын ажлын зөвшөөрөлтэй холбоотой зохицуулалтыг Зөвшөөрлийн хуультай нийцүүлэн тодорхой, ойлгомжтой болгож хуульчлах;
- Орон сууцны тухай хууль дахь алдаатай эшлэлийг засаж, 3.1.5-д Барилгын тухай хуулийн 4.1.25 дахь заалтыг эшлэх;
- Мэдээллийн ил тод байдал ба мэдээлэл авах эрхийн тухай хууль 2021 онд хүчингүй болсон тул Барилгын тухай хуулийн 7.4 дэх хэсэгт Нийтийн мэдээллийн ил тод байдлын тухай хуулийн холбогдох заалтаар өөрчилж, засах;
- Газрын тухай хуулийн 44¹.7-д авсан эшлэлийн дугаартай нийцэхгүй байх тул Барилгын тухай хуулийн холбогдох зүйл, заалтыг эшлэх.
- Хот, суурины ус хангамж, ариутгах татуургын ашиглалтын тухай хуулийн 5 дугаар зүйлд Барилгын тухай хуулийн 37 дугаар зүйлийг эшлэх;
- Барилгын тухай хуулийн 17.3-т Монгол Улсын иргэнд газар өмчлүүлэх тухай хуулийн 33.1 дэх хэсэгт заасны дагуу “аймаг, нийслэл, сум, дүүргийн Иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын Тэргүүлэгчдийн” гэснийг “сум, дүүргийн Засаг дарга” гэж өөрчлөх;
- Барилгын тухай хуульд “барилга байгууламжийг буулгах” талаар нэр томъёоны тодорхойлолтыг тусгаж, дэлгэрэнгүй зохицуулалтыг оруулахаас гадна Шүүхийн шийдвэр гүйцэтгэх тухай хуульд Барилгын хуультай нийцүүлсэн өөрчлөлтийг оруулах;
- Эрүүл ахуйн тухай хуулийн 5.4 дэх хэсэгт эшлэсэн заалтыг Барилгын тухай хуулийн 13 дугаар зүйл гэж өөрчлөх;

- Барилгын орчны тохижилт, гадна тохижилт зэрэг асуудлууд Барилгын тухай хуульд хэд хэдэн зүйл, хэсэгт зохицуулагдаж байх тул Эрүүл ахуйн тухай хуулийн 5.7 дахь хэсэгт Барилгын тухай хуульд заасны дагуу гэж өөрчлөх;
- СӨХЭЗБНЗОСБДӨЭХТухай хуулийн 7.2.9, 13.2.7 дахь заалтыг тус тус хүчингүй болгох;
- Зөрчлийн тухай хуулийн 12.4 дүгээр зүйлийн 1 дэх хэсгийн “зөвшөөрөлгүйгээр” гэснийг хасах;
- Барилгын тухай хууль болон холбогдох бусад хуульд ногоон байгууламжийн талаар харилцан уялдаатай, хэрэгжихүйц зохицуулалтыг тусгаж өгөх;
- Барилгын тухай хууль болон барилгын норм, дүрмийн хоорондын зохицуулалтыг уялдуулах, зөрчилдсөн заалтуудыг засах;

Хуулийн хийдлийн талаар

1. Хийдэл хэсэгт Барилгын тухай хуульд дурдсан бүх дүрэм, журам, норм нормативын баримт бичгийг шалгасан бөгөөд холбогдох байгууллагуудаас бүх баримт бичгийг баталсан байна.
2. Барилгын тухай хуулийн 34 дүгээр зүйлд барилгын асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны байгууллагын 16 чиг үүргийг тусгасан байх бөгөөд 2023 оны 9 сарын байдлаар барилгын асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны байгууллага байхгүй байна. Цаашдаа барилгын асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны байгууллага байгуулж, дээрх чиг үүргийн хэрэгжилтийг хангах нь зүйтэй юм.
3. Барилгын тухай хуульд зарим зохицуулалтыг орхигдуулсан, ялангуяа нэр томьёонд дурдагдсан ч хууль дотроо үр дагаврын зохицуулалт байхгүй хэд хэдэн нэр томьёонууд байна. Иймд, Барилгын хууль дахь хийдлийг арилгах үүднээс дараах саналуудыг дэвшүүлж байна. Үүнд:
 - Улсын комисс шаардлага хангаагүй барилга байгууламжийг хүлээн авч акт гаргасан тохиолдолд зохицуулах харилцааг Барилгын тухай хуульд тусгах;
 - Зөрчлийн тухай хуульд Барилгын тухай хуулийн 37.5 дахь¹ хэсгийг зөрчсөн тохиолдолд хүлээлгэх хариуцлагын талаарх нэмэлт зохицуулалтыг тодорхой тусгаж өгөх;
 - Зөрчлийн тухай хууль болон БТХ-д Барилгын тухай хуулийн 14.4 дэх хэсгийг зөрчсөн тохиолдолд хүлээлгэх хариуцлага, авах арга хэмжээний талаарх нэмэлт зохицуулалтыг тодорхой тусгаж өгөх.
 - Барилгын тухай хуульд “мэргэжлийн зөвлөл”-ийн талаар нэр томьёоны тодорхойлолтод оруулах, мөн “холбогдох мэргэжлийн зөвлөл”, “архитектор, инженерийн орон тооны бус мэргэжлийн зөвлөл”, “архитектор, инженерийн мэргэжлийн зөвлөл” гэж хэд хэдэн янзаар бичигдсэн байгааг хуульд тодорхой, ойлгомжтой зохицуулалтыг тусгаж өгөх;

¹ 37.5.Газрын зөвшөөрөл, техникийн нөхцөл олгоогүй, зураг төсөл нь боловсруулагдаж дуусаагүй орон сууцны барилгад иргэдээс хөрөнгө төвлөрүүлэхийг хориглоно.

- Барилгын тухай хуулийн 11-р зүйлийн 11.1.7 дахь хэсэгт тусгасан ногоон барилгын шаардлагыг хэрэгжүүлэхэд үр дагаврын зохицуулалтыг тусгах, Эрчим хүчний хэмнэлтийн тухай хуульд холбогдох зохицуулалтыг оруулах;
- Барилгын тухай хуулийн 13.1.1-д стандартын шаардлагыг нэмж тусгах;
- Барилгын тухай хуулийн нэр томъёоны тодорхойлолтын 4 дүгээр зүйлд “барилгын ажил гүйцэтгэх” талаар тодорхойлолт нэмж тусгах;
- Авто замын тухай хуулийн 2.1 дэх хэсэгт Барилгын тухай хуулийг нэмж оруулах шаардлагатай;
- Авто замын тухай хуулийн 8.2, 19.3, 21.2, 22.8, 28.3 болон 31.2 дахь хэсэгт “барилгын асуудал эрхэлсэн Засгийн газрын гишүүн” гэж, мөн хуулийн 28.1 дэх хэсэгт “барилгын асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны төв байгууллага” гэж тус тус нэмэлт оруулах, Барилгын тухай хуульд мөн авто замын салбартай холбоотой уялдуулсан зохицуулалт тусгах шаардлагатай;
- Усны тухай хуулийн 10.1.3 дахь хэсэгт “барилгын асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны төв байгууллага” гэж, мөн хуулийн 12.1.3 дахь хэсэгт “барилгын асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны төв байгууллага”-ын оролцоог хангах, 32.10 дахь хэсэгт гэрчилгээжүүлэх, түүнийг бүртгэх, гэрчилгээ олгох гэх үргэлжилсэн процессын зохицуулалтыг тусгах. Мөн Барилгын тухай хуульд усны барилга байгууламжтай холбоотой уялдуулсан зохицуулалт тусгах;
- Эрчим хүчний тухай хуулийн 2 дугаар зүйлд нэмэлтээр “Эрчим хүчний барилга байгууламжийг барихтай холбогдсон харилцааг Барилгын тухай хуулиар зохицуулна” гэсэн агуулга бүхий зохицуулалт тусгах, хуулийн 6.1.5 дахь хэсэг болон 12.2 дахь хэсэгт “барилгын асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны төв байгууллага” гэж нэмэх, мөн Барилгын тухай хуульд мөн эрчим хүчний барилга байгууламжтай холбоотой уялдуулсан зохицуулалт тусгах;
- Барилгын тухай хуульд Усны барилга байгууламжийг барихтай холбоотой шийдвэрийг гаргах зохицуулалтыг тусгах;
- Эрчим хүчний тухай хуульд “Эрчим хүчний барилга байгууламжийн зураг төсөл” гэж Барилгын тухай хуулийн 4.1.30-д заасныг гэж эшлэх, нэр томъёоны тодорхойлолт оруулах, холбогдох журмыг батлахдаа Барилгын яамны оролцоог нэмэх;
- Төмөр замын тээврийн тухай болон Боловсролын ерөнхий хуульд барилгын салбарын мэргэжлийн оролцоог нэмж тусгах;
- Барилгын тухай хуульд магадлашгүй ажил”-ын нэр томъёоны тодорхойлолтыг тусгаж, холбогдох үр дагаврын зохицуулалтыг нэмж оруулах.
- Барилгын тухай хуульд “барилга байгууламжийг ашиглалтад оруулсан гэрчилгээ”, “барилгын хөрөнгө оруулагч” зэрэг нэр томъёотой холбоотой үр дагаврын зохицуулалтыг тодорхой тусгаж өгөх;
- Барилгын тухай хуульд “бие даасан эх үүсвэр” гэсэн нэр томъёотой холбоотой үр дагаврын зохицуулалтыг тодорхой тусгаж өгөх, эсхүл хуулиас хасах;

- Барилгын тухай хуульд "гадна тохижилтын ажил" гэсэн нэр томъёотой холбоотой үр дагаврын зохицуулалтыг тодорхой тусгаж өгөх;
- Барилгын тухай хуульд "инженерийн дэд бүтэц", "төвлөрсөн болон төвлөрсөн бус инженерийн шугам сүлжээ" зэрэг нэр томъёотой холбоотой үр дагаврын зохицуулалтыг тодорхой тусгаж, ялгамжтай байдлаар зохицуулах;
- Барилгын тухай хуульд "ажлын зураг төсөл" гэсэн нэр томъёог тусгах.
- Барилгын тухай хуульд 7-оос доош баллын бүсэд баригдах барилга байгууламжид магадлал хийх талаар зохицуулалтыг тусгах.
- Барилгын тухай хуульд барилга байгууламжийн үндсэн хийц, бүтээцэд өөрчлөлт оруулсан бол зөвшөөрөл олгосон эрх бүхий байгууллагаас дахин зөвшөөрөл олгодог байхаар тусгах.
- Барилгын тухай хуульд барилга байгууламжийг буулгалтын ажил, тохижилтын ажилд бүрдүүлэх баримт бичгийг тусгах.
- Барилгын тухай хуулийн 40 дүгээр зүйлийн 40.1.24 дэх хэсэгт “холбогдох зөвшөөрөлгүйгээр” гэсэн үгийг “барилгын ажлын зөвшөөрөлгүйгээр” гэж найруулбал архитектур төлөвлөлтийн даалгавар, загвар зургаа батлуулах зохицуулалттай болно. Барилгын тухай хуулийн 40.1.24 дэх хэсэгт “холбогдох зөвшөөрөлгүйгээр” гэсэн үгийг “барилгын ажлын зөвшөөрөлгүйгээр” гэж найруулах.

Хавсралт:

1.1. Суурь зохицуулалтын хууль

1. Монгол Улсын Үндсэн Хууль /1992 он/
2. Иргэний хууль /2002 он/
3. Захиргааны ерөнхий хууль /2015 он/
4. Хөдөлмөрийн тухай хууль /2021 он/ (*Шинээр нэмэгдсэн: Барилгын салбарын ажилтнуудын хөдөлмөрийн харилцааг зохицуулна*)

1.2. Барилгын салбарын хууль

5. Барилгын тухай хууль /2016 он/
6. Хот байгуулалтын тухай хууль /2008 он/
7. Хот, тосгоны эрх зүйн байдлын тухай хууль /1993 он, шинэчилсэн найруулга 2024 он/
8. Хот, суурин газрыг дахин хөгжүүлэх тухай хууль /2015 он/
9. Хот суурины усан хангамж, ариутгах татуургын ашиглалтын тухай хууль /2011 он/
10. Сууц өмчлөгчдийн холбооны эрх зүйн байдал, нийтийн зориулалттай орон сууцны байшингийн дундын өмчлөлийн эд хөрөнгийн тухай хууль /2003 он/
11. Орон сууцны тухай хууль /1999 он/ (*Салбарын хууль руу шилжүүлэв*)
12. Нийслэл Улаанбаатар хотын замын хөдөлгөөний түгжрэлийг бууруулах, гэр хорооллыг орон сууцжуулах тухай хууль /2023 он/ (*Шинээр нэмэгдсэн: Орон сууцжуулах, дахин төлөвлөлтийн салшгүй хэсэг*)

1.3. Барилгын салбартай холбоотой бусад зохицуулалтын хууль

13. Автозамын тухай хууль /2017 он/
14. Газрын тухай хууль /2002 он/
15. Кадастрын зураглал ба газрын кадастрын тухай хууль /1999 он/
16. Геодези, зураг зүйн тухай хууль /1997 он/ (*Эх хувь дээрх оныг 1997 болгож засав*)
17. Газрын хэвлийн тухай хууль /1988 он/
18. Төрийн болон орон нутгийн өмчийн хөрөнгөөр бараа, ажил, үйлчилгээ худалдан авах тухай хууль /2023 он/

19. Стандартчилал, техникийн зохицуулалт, тохирлын үнэлгээний итгэмжлэлийн тухай хууль /2017 он/
20. Нийтийн мэдээллийн ил тод байдлын тухай хууль /2021 он/
21. Зөрчлийн тухай хууль /2017 он/
22. Зөрчил шалган шийдвэрлэх тухай хууль /2017 он/
23. Зөвшөөрлийн тухай хууль /2022 он/
24. Эрчим хүчний тухай хууль /2001 он/
25. Галын аюулгүй байдлын тухай хууль /2015 он/
26. Хог хаягдлын тухай хууль /2017 он/
27. Хөгжлийн бэрхшээлтэй хүний эрхийн тухай хууль /2016 он/ *(Нэршлийг зөв болгов: Барилгын хүртээмжтэй орчныг бүрдүүлэхэд мөрдөнө)*
28. Төмөр замын тээврийн тухай хууль /2023 он/
29. Эд хөрөнгийн эрхийн улсын бүртгэлийн тухай хууль /2018 он/
30. Хөдөлмөрийн аюулгүй байдал, эрүүл ахуйн тухай хууль /2008 он/ *(Шинээр нэмэгдсэн: Барилгын тухай хуулийн 2.1-д заасан суурь хууль)*
31. Гамшгаас хамгаалах тухай хууль /2017 он/ *(Шинээр нэмэгдсэн: Газар хөдлөлт, барилгын тэсвэрлэлттэй холбоотой)*
32. Эрчим хүч хэмнэлтийн тухай хууль /2015 он/ *(Шинээр нэмэгдсэн: Барилгын дулаан алдагдал, ногоон барилгатай холбоотой)*
33. Төр, хувийн хэвшлийн түншлэлийн тухай хууль /2023 он/ *(Шинээр нэмэгдсэн: Концесс, түншлэлээр барилга, дэд бүтэц барихад мөрдөнө)*

1.4. Барилгын салбарын төрийн эрх бүхий байгууллагын хууль

34. Төрийн болон орон нутгийн өмчийн тухай хууль /1996 он/
35. Mongol Улсын Засгийн газрын тухай хууль /1993 он/
36. Нийтийн албанд нийтийн болон хувийн ашиг сонирхлыг зохицуулах, ашиг сонирхлын зөрчлөөс урьдчилан сэргийлэх тухай хууль /2012 он/
37. Авлигын эсрэг хууль /2006 он/
38. Хөгжлийн бодлого, төлөвлөлт, түүний удирдлагын тухай хууль /2020 он/